

SOCIALSØG: Identificering af mistrivsel

- Et eksplorativt casestudie af politiets IT-værktøj Socialsøg

**Udarbejdet af Line Terp Hansen, gruppe 20
4. semester, Kandidatafhandling i Kriminologi**

**Antal ord: 21101
Vejleder: Bjarke Refslund
Afleveringsdato: 17. Juni 2019**

Abstract

In wake of the highly discussed Danish horror stories regarding sexual abuse, neglect, and mistreatment of children in Denmark, the post-millennium focus on the ill-being of children has largely increased. This also manifests itself in the work of the Danish police. In collaboration with The National Police one police district developed a new IT-tool, Socialsøg, in 2014. The basis of the development of the tool was to create an early identification of socially at risk families with children in order to provide these families with the required help and support from local authorities. Whereas former police tools in regards to preventative work have been focused on the risk-factors of the children, Socialsøg is the first tool to adjust the focus towards the risk-factors of the parents. In 2018 Socialsøg was implemented in all police districts in the country.

The aim of this thesis is to initiate a look into Socialsøg, which has not yet been at the centre of former research. Thus, this paper will try to define Socialsøg based on fundamental and significant agents such as police and local authorities. Furthermore, the knowledge from set agents will contribute to understanding how the tool can be beneficial in solving potential practical and theoretical issues.

In order to reach the aim of the thesis, the project has been based on an exploratory case study. The fundamental elements of the empiricism have been semi-constructed interviews with employees of both the Danish Police and local authorities. The thesis is bounded in the way that the main focus of the research is on two specific Danish police districts: The Mid- and Western Police District as well as the Northern Police District. The latter of these has the biggest amount of experience with Socialsøg of all police districts in Denmark.

The conclusion which the analysis in this thesis leads to is that both police and local authorities does not view Socialsøg as a punishment, but rather a help in the form of a police tool that operates outside of the boundaries of the national procedural law. The concern regarding the illbeing of children and young people is identified by an over-all view of the cases that the parent is involved in with police. Furthermore, this is very valuable information

for local authorities as knowledge about this history subsequently leads to better and more efficient ways to help the families.

Socialsøg has mainly contributed to a solution on practical issues in three areas: 1) Socialsøg is a tool in the definition of the illbeing of children and young people, 2) Socialsøg has helped making reports made by the police to local authorities more systematic, and 3) Socialsøg has been a contributing factor in the improvement of the collaboration between authorities. Additionally, this paper will bring forth perspectives on how to further the contribution in these matters.

Concerning criminological theory Socialsøg must be seen as a solution to theories in which the correlation between upbringing in childhood and later criminal behaviour, and the consequences in the form of a self-fulfilling prophecy of labelling theory, is portrayed. On the contrary parameters such as socioeconomic status as well as the many different estimates and assessments of Socialsøg can cause a feeling of being labelled in parents. Informants, however, are in concurrence that the concern about labelling should not outweigh the wellbeing of the child.

Additionally, this thesis discusses how Socialsøg places itself in present understanding of crime. Here Feeley & Simons new penology seems to match that of Socialsøg. Nevertheless, one should not disregard reservations such as context and culture. Moreover, current understandings of crime must place itself between on one hand crime prevention and on the other hand the surveillance of private citizens, which seems to be a consequence of the prevention- and control system. Accordingly, one should ask oneself: "Who has the right to the rights?" and "Who protects the rights of the children?". To this Socialsøg is an answer.

Forord

Indeværende speciale er udarbejdet som afsluttende opgave for kandidatuddannelsen i Kriminologi ved Aalborg Universitet. I forbindelse med tilblivelsen af specialet vil jeg gerne takke de parter, der har været særligt involveret.

Tak til alle medarbejderne i *Forebyggelse, Nærhed og Tryghed* i Midt- og Vestjyllands Politi for at introducere mig for mange af afdelingens grene, hvor en af dem særligt fangede min interesse og danner grundlag for specialet. Tak for diverse inputs, tanker og snakke under hele forløbet. Jeg er meget taknemmelig for den viden, I har givet mig samt muligheden for at skabe dette speciale.

Der skal også rettes en særlig tak til mine informanter, der har bidraget med deres forståelse og betydningsfulde viden om Socialsøg. Derudover skal der lyde en stor tak til Knud Rasmussen og Zita Grønkjær for altid at være tilgængelige, når diverse spørgsmål bød sig. Yderligere en tak til de veninder, som har gennemlæst specialet og bidraget med god konstruktiv kritik – herunder særligt tak til Annemette Iversen for gode snakke, grin på kontoret og at hjælpe en ven i nød.

Min vejleder Bjarke Refslund skal også have en stor tak for god vejledning og konstruktiv sparring og for altid at være til rådighed. Slutteligt skal den største tak lyde til mine forældre og kæreste. Mine forældre for at støtte mig og varte mig op i travle perioder, og min kæreste for at holde mig ud under hele specialeskrivningen. Tak til jer.

Aalborg Universitet, juni 2019

Line Terp Hansen

Specialets opbygning

I Kapitel 1 indledes specialet med en introduktion af, hvorfor specialets emne Socialsøg er relevant, og herunder sættes emnet i relation til samfundets nuværende kriminalitetsforståelse. Indledningen er derfor også med til at definere problemfeltet, der leder over i problemformuleringen, som præsenteres til slut i kapitlet.

I kapitel 2 præsenteres undersøgelsens overordnede overvejelser og valg i forhold til design og metode, hvor kvalitetskriterierne validitet og reliabilitet løbende vil blive diskuteret.

I kapitel 3 analyserer jeg på den indsamlede data, hvor første del vil undersøge værktøjet Socialsøg og de centrale aktørers forståelse heraf, mens de resterende dele vil vurdere og diskutere, hvorvidt deres forståelse af Socialsøg kan være med til at løse eventuelle problematikker– både praktiske og teoretiske. Herunder vurderes, om Socialsøg passer ind i den nuværende kriminalitetsforståelse.

Specialets afsluttes med en konklusion i kapitel 4, hvor jeg fremhæver analysens hovedresultater og derudfra besvarer problemformuleringen. Yderligere vil kapitlet afsluttes med en kortere perspektivering, hvor jeg ud fra hovedresultaterne vil forsøge at generalisere og give anbefalinger til fremtidige it-værktøjer, der benytter risikofaktorer, indenfor politiet.

Indholdsfortegnelse

Abstract.....	1
Forord.....	4
Specialets opbygning.....	5
Indholdsfortegnelse.....	6
Tro- og loveerklæring	8
Kapitel 1. Indledning	9
1.1 Mistrivslens konsekvenser	9
1.2 Socialsøg: Identificering af tidligere mistrivsel.....	12
1.3 Paradigmeskiftet: Fra behandling til kontrol.....	13
1.4 Specialets problemformulering	15
Kapitel 2. Metode.....	16
2.1 Forskningsdesign	17
2.2 En adaptiv tilgang	17
2.3 En Kvalitativ tilgang	18
2.4 Adgangen til feltet.....	19
2.5 Udvælgelse af analyseenheder	19
2.6 Interview.....	21
2.6.1 Ekspertinterview.....	21
2.6.2 Det semistrukturerede interview og interviewguide	22
2.6.3 Iscenesættelse af interviewet.....	23
2.7 Observation.....	25
2.8 Etiske refleksioner.....	26
2.9 Analysestrategi	28
2.9.1 Transskription.....	28
2.9.2 Kodning	28
2.10 Præsentation af de to politikredse og informanterne	31
2.10.1 Midt- og Vestjyllands Politi	31

2.10.2 Nordjyllands Politi	31
2.10.3 Informanterne	31
Kapitel 3. Analyse.....	34
3.1 Baggrunden for Socialsøg.....	34
3.2 Hvordan fungerer Socialsøg?	36
3.3 Socialsøg som teknologisk værktøj.....	38
3.4 Eksempler på Socialsøgssager	40
3.5 Politiets praktiske arbejde med Socialsøg	43
3.5.1 Hvor mange sager drejser det sig om?.....	45
3.6 Politiets forståelse af Socialsøg	47
3.7 Kommunens praktiske arbejde med Socialsøg.....	48
3.8 Kommunernes forståelse af Socialsøg	52
3.9 Praktiske problemstillinger Socialsøg kan være med til at løse.....	53
3.9.1 Mistrivsel hos børn og unge identificeres tidligere.....	53
3.9.2 Socialsøgs systematiske bidrag ift. tidligere metoder.....	54
3.9.3 Samarbejde på tværs af myndighederne	55
3.10 Teoretiske problemstillinger Socialsøg kan være med til at løse.....	56
3.10.1 Passer Socialsøg ind i nutidens kriminalitetsforståelse?.....	57
3.10.2 Hvorvidt stempler Socialsøg?	61
3.11 Net-widening: Når kontrolsystemet udvider sig.....	64
Kapitel 4. Konklusion	66
Litteraturliste	69
Bilag 1. Interviewguide: Socialsøgs-medarbejdere hos Politiet.....	72
Bilag 1. Interviewguide: Socialsøgs-ansvarlig hos Politiet.....	74
Bilag 1. Interviewguide: Kommunerne	76
Bilag 2. Samtykkeerklæring til brug af audiooptagelser, Politiet.....	78
Bilag 2. Samtykkeerklæring til brug af audiooptagelser, Kommunerne	79

Tro- og loveerklæring

Det erklæres herved på tro og love, at jeg egenhændigt og selvstændigt har udformet nærværende projekt. Alle citater i teksten er markeret som sådanne, og projektet eller væsentlige dele af det har ikke tidligere været fremlagt i anden bedømmelsessammenhæng.

Jeg er bekendt med reglerne for eksamenssnyd, herunder også plagiering og har læst Aalborg Universitets regler på:

<https://www.aau.dk/uddannelser/studievejledning/regler/plagiat>

Jeg er bekendt med, at overtrædelse af reglerne vil blive indberettet for rektoratet og i sidste ende kan ende med bortvisning.

Endelig står jeg inde for, at antal ord anført på forsiden stemmer overens med virkeligheden.

Kapitel 1. Indledning

Tønder-sagen, Brønderslev-sagen, Esbjerg-sagen og Rebild-sagen er alle skræksager, de fleste danskere har hørt om. Det er de mest omtalte sager om seksuelt misbrug, vanrøgt og mishandling af børn i nyere tid i Danmark. Det er børn, der i høj grad har levet et liv i mistrivsel. Indenfor de senere år er der kommet større fokus på børn, der mistrives. Ifølge mediearkivet Infomedia var der i 2010 586 artikler, hvori søgeordene "Børn i mistrivsel" indgik. I 2014 var dette tal næsten fordoblet med 956 publicerede artikler, mens tallet i 2018 steg til 2868. At antallet af artiklerne allerede i 2010 var relativt højt, kan skyldes, at tre ud af de fire ovennævnte sager kom frem i medielyset årene forinden. En anden indikator på børns mistrivsel er antallet af kommunale underretninger vedrørende børn. Disse er steget fra 96.905 i 2015 til 117.420 i 2017 (Danmarks Statistik). Underretningsstatistikken er ny, og det er derfor ikke muligt at se, hvordan udviklingen de foregående år har været. Om stigningen i anmeldelser skyldes, at der reelt er flere børn, der mistrives, eller om anmeldelsestilbøjeligheden er øget eksempelvis på grund af det stigende mediefokus, implementeringen af overgrebspakken og et større fokus blandt offentlige myndigheder er svært at påvise, men det kan påvises, at relativt mange danske børn mistrives. Dette pointerer statusrapporten *Svigt af børn i Danmark - status 2016/2017* udarbejdet af Børns Vilkår og Trygfonden også ved at belyse omfanget af svigt af børn i Danmark og udviklingen over tid. Heri pointeres det, at i 2016 handlede mere end 6000 samtaler på BørneTelefonen om alvorlige svigt såsom vold, krænkelse, misbrug og mobning (Trygfonden & Børns Vilkår, 2016/2017). Året efter var disse samtaler steget til flere end 7000. En del af børnene fortæller om gentagne krænkelse, som kan stå på længe, før voksne eller myndigheder griber ind – hvis nogen overhovedet reagerer (Trygfonden & Børns Vilkår, 2018). Der er altså børn i Danmark, der lever i mistrivsel, men præcis hvor mange vides ikke, men antallet af udsatte børn vil altid være højere end det dokumenterede, da de fleste svigt er omgivet af et stort mørketal (Trygfonden & Børns Vilkår, 2018: 12).

1.1 Mistrivslens konsekvenser

At børn mistrives har alvorlige konsekvenser både i forhold til det levede børneliv og i forhold til at få et velfungerende voksenliv sidenhen. Tidligere studier har påvist, at relationen til nære omgivelser som forældre, søskende, lærere, pædagoger og venner spiller en afgørende

rolle for, at et barn får den omsorg, kærlighed og stimulering, der sikrer barnets udvikling. Ligeledes ved man, at svigt, der sker tidligt i børns liv, er mere skadende end svigt, som sker senere i livet, og at svigt som begås af barnets allernærmeste voksen – oftest forældre – i en lang periode og med stor voldsomhed har de mest alvorlige konsekvenser (Kvello, 2013; Christoffersen, 2003; Lyk-Jensen et. al, 2017; Trygfonden & Børns Vilkår, 2018).

Konsekvenserne af svigt er mange. Det kan eksempelvis være forsinket kognitiv udvikling, underudviklede følelsesmæssige kompetencer, fysiske skader og psykiske lidelser (Trygfonden & Børns Vilkår, 2018: 11). Flere studier har også dokumenteret, at svigt i familie- og opvækstforhold, skoleforhold og sociale relationer øger sandsynligheden for normbrydende og kriminel adfærd (Farrington & Welsh, 2007; Laub & Sampson 1988; Christoffersen et. al, 2011; Rambøll, 2016). Indenfor disse kriminologiske studier spiller særligt begreberne risiko- og beskyttelsesfaktorer en vigtig rolle i sammenhængen mellem individets opvækst og senere kriminalitet. Risiko- og beskyttelsesfaktorer defineres som faktorer, der forudsiger henholdsvis en øget eller reduceret sandsynlig forekomst af kriminalitet senere i livet (Farrington & Walsh, 2007: 17, 23). Faktorerne er ikke gensidigt afhængige, selvom de synes at være hinandens modsætninger. Yderligere relaterer faktorerne sig til forskellige domæner som individets karakteristika, familiemæssige forhold, livsstil, omgangskreds og socioøkonomiske vilkår. De efterfølgende eksempler på risiko- og beskyttelsesfaktorer vil fokusere på domænet *de familiemæssige forhold*, da svigt blandt de nærmeste pårørende, som tidligere pointeret, har de største konsekvenser for barnet. Ligeledes vil specialet komme til at fokusere på forældrenes risikoadfærd, og derfor har dette domæne også størst relevans. Dette uddybes senere.

På baggrund af min litteraturlæsning vurderes det, at særligt to studier er relevante til at definere faktorerne. Disse studier er begge metastudier (Christoffersen et. al, 2011: 150, 152), og der er konsensus i litteraturen om, at disse er særligt brugbare. I forhold til risikofaktorer fandt Farrington & Welsh (2007) at lav indkomst, konflikter blandt forældrene, manglende opsyn og støtte fra forældrene, misbrug af rusmidler i familien, omsorgsvigt, autoritære forældre, stressede og depressive forældre, unge forældre og stor familiestørrelse havde betydning for senere kriminel adfærd hos barnet (Farrington & Walsh, 2007: 56). Det havde også en stor betydning, hvis barnets eller den unges forældre eller søskende havde en

kriminell baggrund. Resultaterne viste, at 63 % af drengene, hvis far havde en dom, selv var blevet dømt. Samme effekt pointerer litteraturstudiet af Rambøll, da de finder frem til, at adfærdsmønstre oftest gentages på tværs af generationer, fordi de mangler positive rollemodeller (Rambøll, 2016: 38).

I forhold til beskyttelsesfaktorer har Werner & Smiths (1992) studie stor forklaringskraft, hvor de fandt, at de vigtigste beskyttelsesfaktorer er, at barnet får opmærksomhed fra forældrene, har et positivt forhold til forældrene, har ekstra omsorgspersoner udover moderen, der er struktur, fælles værdier og regler i hjemmet og familiehusholdningen er lille (Werner & Smith, 1992). Det kan altså ud fra ovenstående påvises, at barnets opvækst og forhold til forældre har stor betydning for senere færden i livet. Det er dog vigtigt at påpege, at risiko- og beskyttelsesfaktorerne udelukkende er udtryk for statistiske sammenhænge mellem grupper og ikke beviste årsagssammenhænge (Mannov, 2013: 151). Hermed ikke sagt at børn, der udsættes for omsorgsvigt i barndommen, nødvendigvis bliver kriminelle eller lider anden nød senere hen. Faktorerne forklarer os ikke direkte, hvorfor sammenhængen kan opstå, men dette har kriminologiske teorier som *social indlæringssteori*, *social bond theory*, *selvkontrol* og *social learning theory* en forklaring på.

Mistrivsel har ikke kun negative konsekvenser for den, det sker for, men har også store samfundsmæssige og økonomiske konsekvenser. En analyse foretaget af Rambøll tydeliggør, at unge kriminelle i forhold til lovlydige unge er dyrere for samfundet pga. en række parametre som tilknytning til arbejdsmarkedet, modtagelse af overførselsindkomster og omkostninger for ofrene som følge af kriminalitet samt eventuel fængselstraf (Jacobsen, 2013). Analysen har et konkret eksempel på direkte omkostninger ved kriminalitets-typen simpel vold. De nedenstående tal er altså prisen pr. kriminelle handling indenfor kriminalitets-typen simpel vold, hvor straffen for simpel vold typisk er 90 dage (Jacobsen, 2013: 40-41). Her koster en let belastet ung, som er en, der har fået advarsler, bøddedomme eller tiltalefrafald uden vilkår samfundet 3.437 kr., mens en mere belastet ung, som er en, der har fået betingede domme eller tiltalefrafald med vilkår koster 19.500 kr. En ung i en lidt højere kategori, som har fået enten en ubetinget dom eller en ungdomssanktion for simpel vold koster samfundet 143.470 kr. De mest belastede unge er de dyreste for samfundet og under denne kategori er unge, der har fået flere ubetingede domme – altså flere voldsdomme, hvilket har samfundsomkostninger på 286.940 kr. (Jacobsen, 2013: 41). Det står altså klart, at

jo mere kriminelt belastet en ung er, desto dyrere er vedkommende for samfundet gennem sin livstid.

1.2 Socialsøg: Identificering af tidligere mistrivsel

Ud fra ovenstående kan det pointeres, at mistrivsel kan have ødelæggende konsekvenser – både for det enkelte individ men også for samfundet. Derfor er det positivt, som tidligere nævnt, at der de senere år er kommet et langt større fokus på mistrivsel blandt børn, hvilket også gør sig gældende indenfor politiet. Dette ses særligt i 2014, da Nordjyllands Politi i samarbejde med Rigspolitiet udviklede et nyt IT-værktøj benævnt Socialsøg. Kort forklaret er Socialsøg et IT-værktøj, der på et tidligt stadie kan bidrage til at identificere socialt udsatte børnefamilier og dermed sikre, at familien får den fornødne hjælp og støtte. Identifikationen sker ved at have fokus på forældres risikoadfærd, for hvis forældre f.eks. gentagne gange er involveret i husspektakler eller spirituskørsel, kan det være tegn på, at børnene i hjemmet lever under vanskelige vilkår og har behov for støtte (Rigspolitiet, 2018a: 1). Hvor andre af politiets forebyggende værktøjer hidtil har haft fokus på barnets risikofaktorer, er Socialsøg første værktøj med fokus på forældrenes risikofaktorer. Ud fra ovenstående bør dette have stor effekt, fordi studierne netop viser, at opvæksten og forældrenes handlinger har en stor forklaring på, om barnet mistrives og senere hen vil udvikle samme risikoadfærd som forældrene.

I 2015 blev Socialsøg nomineret til en kriminalpræventiv pris af det Kriminalpræventive Råd som bedste kriminalitetsforebyggende projekt dette år (Det Kriminalpræventive Råd, 2015). Ligeledes finder de politiske partier også værktøjet interessant, da der i 2018 blev afsat satspuljemidler til identifikation af udsatte unge – herunder at politiets søgeværktøj Socialsøg skulle udrulles til alle landets politikredse, så myndighederne kan sætte tidligere og mere effektivt ind for at undgå, at disse børn og unge ender i en kriminel løbebane. Disse satspuljemidler strækker fra 2018-2021 (Rigspolitiet, 2018a). Før Socialsøg blev udviklet identificerede politiet mistrivsel hos børn og unge ud fra enkelte hændelser, og politibetjentens 'mavefornemmelse' afgjorde, om de underrettede kommunen – og denne mavefornemmelse kunne være vidt forskellig fra betjent til betjent (Rasmussen, Socialsøgs-ansvarlig, Nordjyllands Politi). Der var altså ikke nogen systematik i, hvornår man identificerede mistrivsel hos en familie. Socialsøg bidrager netop til en systematik, da

programmet screener ud fra udvalgte risikofaktorer, og herudfra ser på forældrenes historik. Denne nye metode at arbejde på indenfor politiet stemmer fint overens med det kriminalitetsparadigme, vi befinder os i, hvor forebyggelse og risikofaktorer er medbestemmende til, hvordan vi i dag håndterer en kriminalitetspraksis. Dette uddybes i nedenstående afsnit.

1.3 Paradigmeskiftet: Fra behandling til kontrol

Kriminalitet og kriminelle er blevet håndteret på forskellig vis gennem tiden. Når samfundet i dag håndterer en kriminalitetspraksis, er det ofte ud fra et perspektiv, hvor fokus har bevæget sig væk fra behandling af den kriminelle udøver til tanker om tidlig forebyggelse, hvor der koncentrerer sig om at forhindre konvergens mellem faktorer, der giver kriminelle begivenheder (Garland, 2001: 171), hvilket følgende citat også pointerer: *"The new programs of action are directed not towards individual offenders, but towards the conduct of potential victims, to vulnerable situations, and to those routines of everyday life which create criminal opportunities as an unintended byproduct"* (Garland, 1996: 451).

Mange forskere interesserer sig også for denne nye kriminalitetsforståelse. Flemming Balvig (2005) er en af dem. Han beskriver udviklingen som et paradigmeskifte fra det moderne til det senmoderne paradigme (Balvig, 2005: 180). Det moderne paradigme er kendetegnet ved grundlæggende at se individet som godt og altruistisk. Forbrydelse ses som en undtagelse og forklares hovedsageligt ved social deprivation, hvor kriminalitet derfor opfattes som et råb om hjælp. Rehabilitering ses derfor som målet for den kriminelles straf (Balvig, 2005: 179).

I 1960'erne og 1970'erne blev det moderne paradigmes behandlingstankegang og dens relaterede institutioner og praksisser internationalt set problematiseret på flere fronter. Dette skete blandt andet i form af en institutionskritik, hvor lukkede anstalter blev krævet erstattet af alternativer til frihedsstraf, åbne fængsler osv. Derudover var perioden kendt for, at velfærdsstaten mange steder var i krise, og på forskningsområdet blev behandlingen kritiseret for ikke at virke. Flere empiriske studier konkluderede, at resocialisering ikke var en måde at reducere recidiv på, og begrebet "nothing works" blev et kendetegn for det skifte, der skete inden for kriminalitetskontrollen (Borch, 2002: 62). Man havde hidtil arbejdet ud fra det moderne paradigmes antagelsen om, at kriminalitet er en form for sygdom, der skal kureres ved at ændre den kriminelles sind. Som kontrast til dette

ser det senmoderne paradigme individet som egoistisk, og en lang række undersøgelser påviser, at kriminaliteten i dette paradigme skal ses som en normalitet (Balvig, 2005; Greve, 1972; Borch, 2002; Feeley and Simon, 1992). Dette viser sig på flere måder, herunder at individer, der sædvanligvis betragtes som normale og velfungerende, også begår kriminalitet, og at man trods efter ihærdige forsøg ikke evnede med behandlingen at komme kriminaliteten til livs. Kriminalitet ses altså ikke længere som noget patologisk, men snarere som en risiko man må leve med og tackle bedst muligt. Hvis kriminaliteten skal undgås, skal det senmoderne egoistiske individ holdes under kontrol (Balvig, 2005: 180).

Kriminologisk set skete der i denne tid altså et stort skifte inden for kriminalitetskontrollen, hvor rationel-choice tankegangen igen blev central. Denne tankegang er et fundament i den situationelle kriminalitetsbekæmpelse, som bliver en afgørende teori i den nye kultur, hvor offeret pludselig er langt mere i fokus end gerningsmanden. Kriminalitet bliver en normal risikofaktor i hverdagslivet, og fokus bliver nu på den kriminogene situation, som er situationer med høj risiko for kriminalitet, samt at reducere mulighederne for kriminalitet. En af de store teoretikere inden for situationel kriminalitetsbekæmpelse er Ronald V. Clarke, som netop fokuserer på selve gerningen og argumenterer for at bestemte tiltag har en kriminalpræventiv effekt, hvilket følgende citat også pointerer: *"The suggestions for prevention arising out of the "situational" research that has been done can be conveniently divided into measures which 1) reduce the physical opportunities for offending or 2) increase the chances of an offender being caught"* (Clarke, 1980: 483).

Under det senmoderne paradigme betragtes kriminelle ikke kun som rationelle individer. De betragtes også som en utilregnelig risiko. Hermed udvides risikoperspektivet fra kun at vedrøre den kriminogene situation og det potentielle offer til også at inkludere den kriminelle. Feeley & Simons analyse (1992, 1994) er en af de førende inden for dette, og omhandler fremkomsten af en såkaldt "ny pønologi", som de hævder, der er fremherskende siden 1970'erne (Borch, 2002: 68) – og dermed fremherskende under det senmoderne paradigme. Den nye pønologi er *"concerned with techniques to identify, classify and manage groupings sorted by dangerousness. The task is managerial, not transformative. ... Its goal is not to eliminate crime but to make it tolerable through systemic coordination"* (Feeley & Simon, 1992: 452, 455). Citatet pointerer, at den nye pønologi hverken omhandler straf eller rehabilitering af det enkelte kriminelle individ. Den omhandler derimod grupper af farlige individer. Disse

grupper udgør den samfundsmæssige risiko og identificeres gennem blandt andet sandsynlighedsberegninger, hvilket Feeley & Simon betegner som "actuarial justice". Pointen er, at det udelukkende er ens risikoprofil, der bestemmer ens udslag, altså at individet vurderes ud fra risikofaktorer og kategoriseres ud fra dem (Feeley & Simon, 1994).

En anden kendt teoretiker inden for kriminalitetsforståelsen er Stanley Cohen, der ligesom Feeley & Simon opererer med kategoriseringer og klassificeringer. Ifølge ham bliver kontrolsystemet hele tiden udvidet i takt med, at myndighederne får flere muligheder for at indsamle informationer om adfærd, samfundet opfatter som afvigende. Han giver dette betegnelsen "Net-Widening", som er en metafor om et fiskenet, som udvides, og dermed kan være skyld i, at nye fisk som normalt ikke fanges, pludselig fanges. Dette skaber nye grupper af afvigere, som ikke nødvendigvis er kriminelle. Denne afvigergruppe kan let komme til at føle sig stemplet, hvilket Cohen klart ser som en bagside af nutidens paradigme (Cohen, 1985).

1.4 Specialets problemformulering

Ud fra ovenstående introduktion er det klarlagt, at børn i mistrivsel kan give alvorlige konsekvenser for det enkelte barn i børnelivet men også videre ind i voksenlivet, og at det kan medføre store samfundsøkonomiske konsekvenser. Under mit praktikophold hos Midt- og Vestjyllands Politi i efteråret blev Socialsøg implementeret i denne politikreds, og jeg fandt det meget interessant, at man gennem it-værktøjet kan forsøge at mindske disse konsekvenser ved at fokusere på forældrenes risikoadfærd. Hvis deres adfærd vurderes som bekymrende, kan det være årsag til at barnet får den rette hjælp, inden det opnår samme eller anden negativ adfærd. Ydermere fandt jeg det særlig interessant, at Socialsøg operer indenfor det senmoderne paradigme og er et værktøj, vi højst sandsynligt vil se på andre områder i fremtiden. Idet værktøjet stadig er forholdsvis nyt, er der mig bekendt endnu ikke udgivet nogle videnskabelige publikationer om Socialsøg. Derfor vil indeværende speciale være medvirkende til at give et indledende blik på et hidtil udforsket område ved at forsøge at bringe viden om og definere, hvad Socialsøg egentligt er samt fokusere på, hvordan værktøjet kan være med til at imødegå nogle af de teoretiske problemstillinger, det ovenstående problemfelt anskuer. Derfor lyder problemformuleringen således:

Hvilken forståelse har de centrale aktører af Socialsøg, og hvilke potentielle praktiske og teoretiske problemstillinger, kan Socialsøg være med til at løse?

Problemformuleringen vil blive besvaret ud fra tre delproblemstillinger, som også strukturerer specialets analyse. Første delproblemstilling vil omhandle hvilken forståelse politiet og kommunerne har af Socialsøg, og her vil deres praktiske arbejde med Socialsøg også forklare. Anden delproblemstilling vil, ud fra de centrale aktørers forståelser, opsamle nogle af de væsentligste praktiske problemstillinger, Socialsøg kan være med til at løse. Herunder vil der også gives forslag til, hvordan Socialsøg kan anvendes endnu bedre og bidrage endnu mere til de praktiske områder. Tredje delproblemstilling vil diskutere hvorvidt Socialsøg kan bidrage til at løse problemstillinger indenfor relevante kriminologiske teorier med udgangspunkt i forståelserne af Socialsøg, samt vurdere hvorledes Socialsøg passer ind i nutidens kriminalitetsforståelse.

På grund af specialets tids- og omfangsmæssige begrænsninger har jeg valgt at afgrænse de centrale aktører til politiet og kommunerne i specialet, da jeg prioriterer at deres forståelse er mest relevant i forhold til at indfange størst generel viden om, hvilket værktøj Socialsøg er og hvilke problemstillinger – teoretisk som praktisk – det kan være med til at løse. Derfor indeholder specialet ikke forståelsen af og perspektivet på de borgere, der berøres af Socialsøgs-undersøgelserne, selvom de også er en central aktør.

Kapitel 2. Metode

Følgende afsnit vil præsentere de overordnede overvejelser og valg i forhold til specialets design og metode, som danner grundlaget for besvarelsen af problemstillingen i analysen. Specialet er designet som et eksplorativt casestudie, og for at synliggøre dets metodiske opbygning vil afsnittet belyse en række relevante metodiske aspekter og refleksioner i forhold til min undersøgelse. Kvalitetskriterierne validitet og reliabilitet vil blive diskuteret løbende.

2.1 Forskningsdesign

Til at kunne besvare specialets problemstilling har jeg valgt et kvalitativt forskningsdesign baseret på et eksplorativt casestudie af it-værktøjet Socialsøg med kommunale- og politimedarbejdere, der har kendskab til Socialsøg, som analyseenheder. Det eksplorative casestudie har til formål at skabe en forståelse for politiets it-værktøj Socialsøg og derved give indblik i dets fordele og ulemper teoretisk som praktisk. Casestudiet udmærker sig ved, at det bidrager med detaljeret viden omkring en specifikt case – her Socialsøg – i dens virkelige kontekst, og den viden, som man gennem et casestudie kan indhente, er vigtigt for at opnå et nuanceret syn på virkeligheden (Yin, 2016: 68). Formålet med nærværende speciale er derfor at tilvejebringe grundig og nuanceret indsigt i, hvordan det kriminalpræventive it-værktøj forstås og anvendes, og hvilken betydning det har for potentielle praktiske og teoretiske problemstillinger blandt politiet og kommunen.

2.2 En adaptiv tilgang

Da værktøjet Socialsøg, som tidligere nævnt, er forholdsvis nyt og ud fra mit kendskab aldrig er blevet undersøgt videnskabeligt ville en rent eksplorativ tilgang til at undersøge specialets problemformulering være oplagt, da denne tilgang benyttes, hvis forskeren ikke umiddelbart har den dybeste forudgående indsigt i det undersøgende felt (Harboe, 2006: 32). Men da jeg begyndte at læse mig ind på feltet, fandt jeg ret hurtig frem til, at hele specialeprocessen ikke ville have en ren eksplorativ tilgang, da jeg gennem mine erfaringer, særligt uddannelsesmæssigt, har dannet nogen forforståelser, der kan have betydning for måden, jeg anskuer casen på. Derfor indeholder specialet som langt de fleste forskningsprocesser både induktive og deduktive elementer, og vil være eksplorative i dele af processen og forklarende i andre (Andersen et. al., 2012: 27). Dette leder op til at specialet operer indenfor den adaptive tilgang, som er en nyere tilgang lanceret af Derek Layder (Jacobsen, 2012: 251).

Layder hævder, at tilgangen repræsenterer et pragmatisk og eklektisk forhold til sociologisk vidensproduktion, og dermed er tilgangen et opgør mod de oppositionelle dualismer indenfor sociologien, herunder eksempelvis kløften mellem induktion og deduktion. Layder argumenterer for, at kløften afspejler en kunstig adskillelse mellem to komplementære former for vidensudvikling (Jacobsen, 2012: 251-252), hvilket muliggør en vekselvirkning mellem teori og empiri i vidensproduktionen, og dermed er den adaptive teori hverken en ren induktiv eller deduktiv tilgang, men en både- og (Jacobsen, 2012: 263-264). I specialet anvendes den adaptive tilgang ikke ud fra en minutiøs og slavisk efterlevelse, men anvendes i stedet som en mere fri og fleksibel forståelse af tilgangens grundprincipper, hvilket tillader, at jeg kan modificere og tilpasse dette til den opstillede problemformulering (Jacobsen, 2012: 261). Denne fleksible anvendelse er for mig hensigtsmæssig, da formålet med undersøgelsen ikke er at teste klart definerede hypoteser på baggrund af eksisterende teori, men derimod bidrage med ny empirisk indsigt i og forståelse af it-værktøjet Socialsøg for at udlede hvordan Socialsøg kan være med til at løse praktiske og teoretiske problematikker. Dette vil ekspliciteres gennem en vekselvirkning mellem den indsamlede empiri, tidligere forskning og teoretiske begreber udledt af kriminologisk teori.

Med den adaptive tilgang placerer specialet sig i et spændingsfelt mellem *grounded-* og *grand theory*, hvor der trækkes på generel kriminologisk teori (*grand theory*) samtidig med at lade empirien have en styrende rolle (*grounded theory*) (Jacobsen, 2012: 263). Dog vil sidstnævnte have størst indflydelse på specialeprocessen. Dette gør også, at der opsummerende kan argumenteres for, at empirien er det styrende element i specialet, idet jeg så vidt muligt har bygget min analyse på, hvad jeg har fundet empirisk. Derfor vægtes den induktive tilgang højest i specialet, selvom der også gøres brug af den deduktive, idet jeg fra start har nogle teoretiske antagelser og forforståelser, som ikke kan undgå at præge min dataindsamling. Disse forforståelser anskues også i problemfeltet. Dog er hensigten ikke teoritestning, som Jacobsen fint pointerer, men derimod er teoriens formål at inspirere eller fokusere (Jacobsen, 2012: 278).

2.3 En kvalitativ tilgang

Indenfor den adaptive tilgang er alle kildematerialer relevante (Jacobsen, 2012: 267), og derfor kan der både gøres brug af den kvantitative og kvalitative metode. Jeg har valgt en

kvalitativ tilgang i form af individuelle interviews og observation. Den vigtigste begrundelse for valget er, at den kvalitative tilgang er særlig velegnet til at gå i dybden med min problemstilling og case. Da jeg som nævnt ovenfor arbejder forholdsvis eksplorativt og induktivt, fordi jeg ikke har særlig meget forudgående viden om den case, jeg undersøger, er den kvalitative tilgang oplagt, idet den giver en langt mere indgående og specifik viden om et felt. Ligeledes har jeg gennem den kvalitative metode kunne gå mere åbent og nysgerrigt til værks, hvilket er at fortrække, da jeg ønsker at indsamle alt den viden om Socialsøg, der er muligt. Desuden baseres forståelserne af Socialsøg og dens fordele og ulemper på en række narrativer, som er vanskelige at undersøge kvantitativt.

2.4 Adgangen til feltet

Interessen for emnet Socialsøg opstod i min praktik i Midt- og Vestjyllands politi i efteråret 2018, hvor værktøjet blev implementeret i afdelingen *Forebyggelse, Nærhed og Tryghed*, som også var afdelingen, jeg var praktikant i. Derfor var jeg med fra Socialsøgs start i denne politikreds og indgik i diverse møder og aktiviteter omhandlende dette, fordi jeg fandt det interessant. Grundet ressourcerne til rådighed for specialet har jeg valgt at fokusere på forståelsen af Socialsøg indenfor to politikredse: Midt- og Vestjylland og Nordjyllands Politi. Midt- og Vestjyllands politi er udvalgt, da jeg gennem min praktik og nuværende studiejob har et godt kendskab til kredsen, hvilket har været en styrke i forhold til at få kontakt til mine informanter. Dette kan dog også give forbehold, som vil diskuteres nærmere i afsnittet om etiske refleksioner. Nordjyllands Politi er valgt, fordi det er kredsen, der i samarbejde med Rigspolitiet etablerede Socialsøg i sin tid, og har derfor størst kendskab til det. Dette kan også ses i analysen, da der oftere refereres til Nordjyllands Politi, netop fordi de har haft Socialsøg implementeret længere og derfor dannet sig flere erfaringer.

2.5 Udvalgelse af analyseenheder

I kvalitativ interviewforskning bruger man sjældent at udtage et statistisk tilfældigt udvælgelse af informanter, man opererer i stedet med den såkaldte "hensigtsmæssige sampling". Således er formålet at udvælge informanter på en strategisk måde, der er relevant for det forskningsspørgsmål, man arbejder ud fra (Bryman, 2012: 416, 418). Ud fra dette argument har jeg overordnet udvalgt specialets informanter fra det kriterium, at de gennem deres arbejde har kendskab til Socialsøg. Ved udvælgelsen af kommunerne har jeg lagt vægt

på de kommuner, der har modtaget flest Socialsøgs-underretninger i de to kredse, da disse kommuner forventes at være dem med mest erfaring her indenfor. Jeg har i alt gennemført 10 individuelle interviews, hvoraf de seks er fra Familierådgivningen i seks forskellige kommuner - tre i hver politikreds. De resterende fire interviews er med personer indenfor politiet. Der vil efter metodeafsnittet komme en kort præsentation af informanterne. Antallet af interviewpersoner er fastsat ud fra hensynet til både mætningspunktet og ressourcerne til rådighed i dette speciale. I almindelige interviewundersøgelser er antallet af interview typisk omkring 5-25 (Kvale & Brinkmann, 2015: 167). Jeg placerer mig indenfor denne ramme, men vurderer samtidig, at 10 interviews er det maksimale antal, som er realistisk at gennemføre indenfor specialeprocessen på 4 måneder. Jeg havde brug for relativt mange interviews, fordi min problemstilling er relativ åben og beskrivende. Mætningspunktet synes at være nået, da de sidste interviews med kommunerne resulterede i mindre og mindre ny viden (Kvale & Brinkmann, 2015: 167).

Grundet min forholdsvis eksplorative tilgang har jeg fra start haft et ønske om at afdække emnet Socialsøg fra mange vinkler, så foruden politiets forståelse af Socialsøg fandt jeg det særlig relevant at inddrage kommunernes forståelse. Denne relevans skyldes, at kommunerne ikke har fået økonomiske midler til rådighed, selvom de modtager flere underretninger pga. Socialsøg, og derfor fandt jeg det interessant at høre kommunernes holdning til, om de fandt Socialsøgs-underretningerne brugbare eller belastende. Yderligere vidste jeg, at politiet også havde en interesse i at få mere viden omkring kommunernes holdning til Socialsøg. Udover politiet og kommunerne er borgerne, der berøres af Socialsøgs-underretningerne, også en central aktør, og det kunne være spændende at forstå den eventuelle påvirkning det kan have for en familie. For synes de, det er en hjælp eller en straf, at man nu via en politihændelse pludselig kan hævne i det kommunale system? Som nævnt i problemfeltet har jeg pga. specialets tids- og omfangsmæssige begrænsninger ikke valgt at fokusere på borgernes forståelse, da jeg prioriterede, at politiet og kommunernes forståelse er mere relevant i forhold til min mere eksplorative tilgang i forståelsen af, hvilket værktøj Socialsøg er, og hvilke problemstillinger det kan være med til at løse.

Måden hvorpå jeg har opnået kontakt til mine informanter er gennem mine arbejdsrelaterede forbindelser i Midt- og Vestjyllands Politi. Som det første i processen kontaktede jeg

Rigspolitiet for at få indblik i deres publikationer om Socialsøg. De havde ikke nogen udover de informationer, jeg selv kunne finde frem på politiets intranet. Dernæst vidste jeg, at forsker Anette Storgaard fra Juridisk Institut på Aarhus Universitet har fået til opgave af Rigspolitiet at evaluere Socialsøg indenfor en tre årige periode. Hende kontaktede jeg med henblik på en uformel snak om, hvad hun undersøger, så mit speciale ikke ville undersøge det samme, som hun undersøger. Anette Storgaard har endnu ikke udgivet nogle offentlige tilgængelige publikationer om emnet, så denne empiri har jeg ikke kunne drage nytte af.

Gennem medarbejderen der sidder med Socialsøg i Midt- og Vestjyllands politi har jeg fået kontaktoplysninger på medarbejdere, der sidder med Socialsøg i Nordjyllands Politi og på de kommunale personer, der har ansvaret for Socialsøg i kommunerne i Midt- og Vestjyllands politikreds. Nordjyllands Politi har ikke en fast kontaktperson i kommunerne, så der ringede jeg rundt til lederen af visitation eller børn og unge afdelingen. I hver kommune spurgte jeg ind til, hvem der havde det overordnede ansvar eller nærmere bedste kendskab til Socialsøg, og om vedkommende havde tid og lyst til et interview. At kommunen selv har kunne udvælge informanten kan have indflydelse på specialets interne validitet, idet kommunen kan ønske at fremstå på bestemt måde, eksempelvis mere professionel, hvorfor bestemte informanter kan udvælges til interviewet, så de fremgår på den ønskede måde og derigennem får mere kontrol over, hvad der bliver sagt. Hermed at kommunens holdninger og synspunkter kommer til udtryk frem for informantens egne. Dette kan også være et svar på, hvorfor mange af mine kommunale informanter besidder lederstillinger. For at modvirke dette forbehold har jeg bevidst kun fortalt informanterne, at interviewet omhandlede Socialsøg og ikke givet dem spørgsmålene på forhånd, hvilket højner den interne validitet.

2.6 Interview

2.6.1 Ekspertinterview

Ekspertinterviews er kendetegnet ved at informanterne har en særlig professionel position, og formålet er ofte at indsamle specifikke informationer om et felt (Andersen et. al., 2012: 152). I et ekspertinterview interesserer man sig for kumulativ viden, mens man interesserer sig for den specifikke viden i et almindeligt interview. Ud fra dette betegnes to af mine interviews uden tvivl som ekspertinterviews, da disse informanter besidder en kumulativ viden i form af diverse informationer og overvejelser, da de har været med til at udvikle

Socialsøg. Det kan diskuteres, hvorvidt de resterende informanter går under et ekspert- eller almindeligt interview, da det kan tænkes, at de har mest viden om Socialsøg ud fra deres egen kommune og politikreds og dermed ikke på det mere generelle niveau. Men idet de fleste af informanterne er afdelingsledere kan det alligevel tænkes, at de har opnået en mere generel viden pga. eksempelvis sparringsmøder med andre kommuner og politikredse. Hvorvidt informanterne tilhører den ene eller anden interviewform har ikke den største betydning for specialet, da alle interviews behandles ens. Det kan dog have en betydning for den interne validitet, at jeg interviewede afdelingsledere i kommunerne frem for rådgivere, der til dagligt sidder med Socialsøgs-underretninger jf. slutningen af forrige afsnit.

2.6.2 Det semistrukturerede interview og interviewguide

I praksis er interviewene udført som semistrukturerede interviews. I det semistrukturerede interview dikteres ikke regler eller procedurer for, hvordan det bør udføres, og det er hverken åbent som en hverdagssamtale eller lukket som et spørgeskema (Kvale & Brinkmann, 2015: 45). De semistrukturerede interview forløb som en interaktion mellem mine spørgsmål og informanternes svar, hvor nogle spørgsmål på forhånd var planlagte, mens andre kom frem under interviewet (Brinkmann & Tanggaard, 2010: 36). Jeg havde forinden interviewet udarbejdet en interviewguide, som var med til at sikre, at jeg fik belyst de nødvendige temaer, men ellers foregik interviewet relativt åbent, så spørgsmål og ordlyd passede med den konkrete interviewsituation, og på den måde havde jeg mulighed for at have opmærksomhed på uforudsete temaer og vigtige nuancer (Andersen et. al., 2012: 150).

Interviewguidens spørgsmål bærer både præg af åbne og beskrivende spørgsmål, og spørgsmål der er mere forklarende, hvilket problemstillinger også ligger op til. Spørgsmålene er udformede med inspiration fra Kvale og Brinkmanns typer af interviewspørgsmål, herunder indledende, opfølgende, sonderende, specificerede, direkte, indirekte, strukturerende spørgsmål og tavshed (Kvale & Brinkmann, 2015: 190-191). Idet specialet har en relativ induktiv tilgang i forhold til empirien, så giver operationalisering ikke mening, fordi målet som sagt ikke er at teste hypoteser ud fra eksisterende teori. Målet er i stedet at kigge på, hvordan Socialsøg operer i dens virkelig kontekst, og efterfølgende har jeg så vurderet om problemfeltets teorier og begreber passer derpå. Jeg har dog stadig haft problemfeltets teoretiske elementer med i baghovedet ved udarbejdelsen af interviewguiden, da jeg på trods

af åbenheden også har haft nogle gennemgående temaer i alle interviews som informantens baggrund, Socialsøg som værktøj – herunder det praktiske arbejde, politiet vs. kommunernes blik herunder deres samarbejde og andre generelle ting. Det semistrukturerede interview og min måde at opbygge interviewguiden på passer godt med den adaptive tilgang, da elementer fra både den induktive og deduktive metode benyttes.

Under interviewet var jeg særlig bevidst om ikke at lægge ord i munden på informanterne, hvorfor jeg har stillet indirekte spørgsmål for bedst muligt at få informanternes syn på Socialsøg. Et eksempel herpå er spørgsmålet "Hvordan reagerer den pågældende familie på en underretning fra Socialsøg? Reagerer de anderledes end på andre underretninger?" frem for at spørge, om en reaktion fra familien kunne være et stempel jf. stemplingsteorien. Yderligere har jeg forsøgt at stille opfølgende og sonderende spørgsmål, som "*kan du uddybe dette*" eller "*har du et eksempel på dette*", hvilket har medvirket til, at jeg har forsøgt at holde interviewguidens længde på et niveau, hvor der er tid til at få uddybdet det, der er nødvendigt for bedst muligt at kunne svare på problemstillingen. Jeg havde kun to interviews på samme dag, og der var altid et par timer imellem. Dette var bevidst, da jeg efter hvert interview genhørte interviewet for at sikre en vis form for ensartethed blandt interviewene, hvilket modvirker eventuelle reliabilitetsproblemer og variation i data grundet forskellige spørgeteknikker – herunder særligt i forhold til de opfølgende og sonderende spørgsmål. Ydermere højnes reliabilitet af, at samtlige informanter er blevet interviewet af samme interviewer (mig), da vedkommendes køn, alder og lignende faktorer har samme betydning for alle. Den gennemsnitlige tid pr. gennemførte interview var 42 minutter, hvor det korteste optagede interview varede 21 minutter og det længste varede 1 time og 17 minutter. Interviewguiden har varieret lidt afhængigt af om mine informanter var fra politiet eller kommunen, disse guides kan ses i bilag 1. Et af interviews inden for politiet fulgte dog ikke interviewguiden, da interviewet blev foretaget noget senere end de resterende, og foregik mere som en løsere snak i forhold til spørgsmål, jeg undervejs i analysen manglede svar på.

2.6.3 Iscenesættelse af interviewet

Foruden temaerne startede hvert interview med en briefing, hvor jeg definerede situationen for interviewpersonen. Her fortælles lidt om formålet med interviewet, fortrolighed,

informeret samtykke og hvordan optageren bliver anvendt. I briefinggen forsøgte jeg ligeledes at etablere en tillidsrelation, da denne er vigtig for vidensproduktionen. Efter introduktionen stillede jeg et par indledende spørgsmål omhandlende informantens stilling, som har til hensigt at åbne samtalen op og skabe tryghed for informanten. Til slut i interviewet var der som indledningsvist ligeledes en debriefing, hvor informanten kunne stille spørgsmål eller selv komme med yderligere relevante tilføjelser (Kvale & Brinkmann, 2015: 183-184). Tre af mine informanter benyttede sig af denne mulighed og kom med interessant viden, efter lydoptageren var slukket, hvor jeg efterfølgende valgte at spørge dem, om jeg måtte benytte de emner, der kom frem i den mere uformelle snak.

Jeg har bevidst valgt ikke at foretage pilotinterviews, da jeg ønsker at bruge alle mine informanternes svar i den endelige analyse. Derimod fungerede de første interviews som en essentiel kvalitetstest af min interviewguide, hvilket medvirkede til et par ændringer. Den største ændring var, at spørgsmålet om definition af mistrivsel blev rykket længere ned i guiden, da det ikke fungerede som et forholdsvis indledende og åbent spørgsmål – men nærmere forvirrede informanten. Yderligere blev der løbende justeret i interviewguiden, efterhånden som jeg lærte mere og fik flere nuancer og kompleksiteter om emnet ud fra de foregående interview. Dette egner sig fint til mere eksplorative undersøgelser (Kvale & Brinkmann, 2014: 166), og er også kompatibel med den adaptive tilgang.

De fleste af interviewene er foregået enkeltvis i mødelokaler stillet til rådighed i den pågældende kommune eller på den pågældende politistation. Hver informant har selv valgt tidspunktet for interviewet for at skabe størst muligt incitament til at deltage. Fordelen ved at afholde interviewene i vante omgivelser er, at det skaber en tryghed for informanterne. Ulempen er, at de resterende medarbejdere potentielt har kunne se, at jeg har foretaget interviewet. Jeg har dog ingen forventning om, at dette påvirker validiteten, idet mit emne ikke er særlig følelsespræget. To af mine informanter ønskede interviewet telefonisk, hvilket naturligvis har sine begrænsninger, da kommunikationen udelukkende er verbal. Jeg vurderer dog telefon interviewende som valide, og de bruges på lige fod med de andre i analysen.

Opsummerende kan det pointeres, at det gode interview ikke opstår ved at læse om det, men derimod ved at forsøge sig i praksis (Brinkmann & Tanggaard, 2010: 35). Under

interviewprocessen følte jeg også, at jeg blev en bedre og bedre interviewer efter hvert interview – jeg lærte specielt værdien i interviewspørgsmåls-typen *tavshed*.

2.7 Observation

Udover interviews gøres brug af observation som datamateriale. Som nedenstående figur 1 viser, findes der forskellige observations typologier (Kristiansen & Krogstrup, 2015: 46-47). Dette speciale tager udgangspunkt i felt IV "ustruktureret observation", som er observation, der foregår i naturlige omgivelser, her på Midt- og Vestjyllands hovedpolitistation i Holstebro, indenfor en bestemt tidsperiode (Kristiansen & Krogstrup, 2015: 54). Ydermere skelnes der i observationsstudiet mellem observation uden deltagelse, hvor de observerede aktører skal udforskes udefra, og observation med deltagelse, som der gøres brug af i dette speciale, som indebærer, at de observerede aktører og forskeren indgår i interaktion med hinanden, ved at forskeren spiller en aktiv rolle som deltager i det felt, der studeres (Kristiansen & Krogstrup, 2015: 52). Jeg benyttede mig af deltagende observation til at få en konkret indsigt i Socialsøg ved selv at prøve it-værktøjet for lettere at kunne sætte mig ind i, hvordan værktøjet fungerer rent praksis. Forinden dette observerede jeg, hvordan Socialsøgs-medarbejderen i Midt- og Vestjyllands politi anvendte systemet, hvor jeg undervejs stillede et par spørgsmål for at opnå en endnu større indsigt. Ydermere har jeg grundet mit arbejde hos politiet haft en daglig gang i feltet, hvor uformelle frokostpauser, telefonsamtaler og snakke med kollegaer, som aldrig blev nedskrevet på papir, men som alligevel har spillet en rolle i dataindsamlingen, og haft betydning for den viden, jeg har tilegnet mig.

Figur 1: Typologi over observationsstudier

		Grad af struktur i databehandling	
		Struktureret	Ustruktureret
Grad af struktur i det observerede felt	Kunstige omgivelser	I Struktureret Laboratorieforsøg	II Ustruktureret laboratorieforsøg
	Naturlige omgivelser	III Struktureret observation	IV Ustruktureret observation

Kilde: Kristiansen & Krogstrup, 2015.

2.8 Etiske refleksioner

I specialet er der forholdt sig til de fire hyppigste etikpunkter for gennemførelse af kvalitative interviewundersøgelser, som er informeret samtykke, fortrolighed, konsekvenser og forskerens rolle jf. Kvale og Brinkmann. For at sikre den informeret samtykke har hver informant underskrevet en samtykkeerklæring inden interviewets start. Den beskriver, informantens frivillighed og ret til at trække sig fra undersøgelsen, at informanten vil blive anonym – med undtagelse af to informanter, som omtales senere - og en godkendelse af at interviewet optages til videre brug i analysen (Kvale & Brinkmann, 2015: 116). Samtykkeerklæringen er vedlagt som bilag 2. I telefoninterviewene benyttes mundtligt samtykke. I et par af mine interviews har jeg fået adgang til informanterne gennem *gatekeepere* i form af afdelingsledere. I denne forbindelse kan der opstå en etisk usikkerhed i forhold til spørgsmålet om frivillighed, da jeg ikke ved, hvordan informanterne er blevet udvalgt. Usikkerheden er blevet forsøgt imødegået med samtykkeerklæringen, men jeg er

bevidst om, at den etiske usikkerhed i forhold til frivillighed er svært helt at eliminere i forhold til disse informanter.

Etikpunktet fortrolighed berøres i specialet, da jeg fra start havde valgt at informanterne i kommunerne skulle være anonyme, og informerede dem herom inden interviewet. Dette valg skyldes, at jeg har interviewet informanter i forbindelse med deres arbejde og ikke ønskede, at deltagelsen kunne være medvirkende til negative konsekvenser for arbejdslivet efterfølgende. Ingen af de kommunale ansatte stillede spørgsmål ved anonymiseringen, og jeg fornemmede, at anonymiteten gjorde, at nogle informanter åbnede sig mere op og fortalte flere fortrolige oplysninger, end de ellers ville have gjort. Anonymiteten ses i forhold til informanternes og kommunernes navn. Jeg havde inden mødet med politiets informanter tænkt, at disse ikke behøvede anonymisering, da jeg vurderede, at informanterne ikke ville komme med udtalelser, der kunne skabe problemer for vedkommende. En af dem ønskede anonymitet i forhold til navn, og derfor har jeg valgt at navnene på de to medarbejdere, der sidder med Socialsøg, i begge politikredse anonymiseres, mens de resterende to beror så meget på ekspertinterview, at disse ikke anonymiseres. At informanterne netop er beskyttet af anonymiseringen og samtykkeerklæringen skyldes, at jeg ønsker den mindst mulige risiko for skade som muligt, hvilket etikpunktet konsekvenser berører (Kvale & Brinkmann, 2015: 118)

Et centralt etikpunkt i specialet er interviewerens rolle, da jeg har kendskab til nogle af de udvalgte informanter pga. mit arbejde hos Midt- og Vestjyllands politi. Særligt i interviewet med min egen kollega fra Midt- og Vestjyllands Politi har det været væsentligt at skulle differentiere mig fra kollega-rollen, da det ikke var med et arbejdsrelaterede formål, jeg foretog interviewet. Dette nævnte jeg bevidst i starten af interviewet og var før, under og efter interviewet meget opmærksom på, hvad jeg oplevede og hvordan min kollegas oplevelse af interviewet var. Ligeledes fandt en af de kommunale medarbejdere i Midt- og Vestjyllands politikreds mig bekendt, og jeg måtte forklare, at jeg arbejdede hos politiet og derfra havde hun nok set mig før. Her gjorde jeg igen en dyd ud af at forklare, at jeg i situationen påtog mig studierollen og ikke arbejdsrollen, og det vurderes derfor ikke at have stor indflydelse på specialets interne validitet. Et andet etisk element man skal være opmærksom på, er den asymmetriske magtrelation, der fremtræder mellem interviewer og den interviewede.

Denne asymmetri kan dog opvejes i specialet, da den interviewede er "ekspert" indenfor samtaleområdet, og at det særligt i dette eksplorative casestudie er deltageren, der hjælper forskeren, da det er deltageren, som besidder den ønskede viden (Brinkmann & Tanggard, 2010: 441).

2.9 Analysestrategi

I dette afsnit vil jeg komme ind på processen efter endt dataindsamling, herunder transskribering og kodning.

2.9.1 Transskription

Alle mine 10 interviews er blevet lydoptaget med det formål, at jeg efterfølgende kunne transskribere dem. Ved transskribering sker der et formmæssigt skifte fra tale- til skriftsprog, hvorfor jeg har været opmærksom på at usagt viden i form af stemmelejer, ironi, tænkepauser, krops- og mimikbrug kan gå tabt (Kvale & Brinkmann, 2015: 236). Jeg har selv foretaget alle transskriberinger, hvilket jeg fandt fordelagtigt i forhold til at kunne genskabe tankerne om de sociale og emotionelle aspekter i interviewsituationen, og at det ville sætte mig dybere ind i mit materiale, så jeg allerede ved transskriberingen kunne påbegynde idefasen af min analyse. Ligeledes valgte jeg at transskribere relativt kort tid efter mine interviews blev foretaget, hvilket gjorde, at jeg nogenlunde klart kunne huske selve interviewsituationen, og hvad der blev sagt (Brinkmann & Tanggard, 2010: 43). Grundet specialets adaptive – og herunder eksplorative – tilgang har jeg valgt at transskribere alle interviews i deres fulde længde for at sikre mig, at jeg ikke udelader relevante aspekter, der kan belyse problemstillingen. Derudover er længere pauser, latter og ord som 'ehm' blevet transskriberet i form af (), men den helt specialiserede form er ikke nødvendig, da specialet omhandler en meningsanalyse frem for en konversationsanalyse. Derfor medtager jeg ikke detaljer som betoning af ord og ufærdige sætninger, der ikke giver mening, medmindre de vurderes som særlig relevante for problemstillingen. Efter hvert transskriberede interview har jeg genhørt interviewet og rettede eventuelle fejl i transskriptionen, hvilket har været en form for reliabilitetskontrol.

2.9.2 Kodning

Kodningen af de transskriberede interviews er blevet foretaget i programmet Nvivo, hvor formålet er at skabe et overblik over de tendenser, der er i dataene. Min tilgang er som nævnt

adaptiv, og her indenfor er Layder fortaler for, "*at man hurtigst muligt – og ved hjælp af eksisterende teori – spotter det, der er vigtigt*" (Jacobsen, 2012: 268). Denne koderstrategi har jeg ikke fulgt, da jeg mener, at dette er problematisk, idet man herved kan risikere at frasortere empiriske aspekter, der måske ikke i øjeblikket synes at være relevante, men som på sigt viser sig at være relevante. Kodningen vil i stedet primært bære præg af den induktive tilgang, hvor koderne vil være datastyret frem for begrebsstyret – her ligger jeg mig altså mere op af tilgangen *grounded theory*. Det betyder, at jeg i den åbne kodning, som er min første kodning efter at have gennemlæst interviewene, så vidt muligt er gået åbent til mine data uden på forhånd at have lagt koderne fast. Det kan dog aldrig helt lade sig gøre i praksis, og et eksempel på dette er, at jeg under hele arbejdsprocessen har haft min problemformulering for øje, da den danner rammen om specialet. I den åbne kodning genererede jeg koder i form af nøgleord eller temaer, der repræsenterer indholdet af et tekststykke, hvor flere koder kunne ske at knyttes til samme tekststykke (Andersen et. al., 2012: 175, 179).

Sagt på en anden måde meningskondenserede jeg ved at 'koge' udtalelserne fra interviewet ned til mindre meningsenheder (Kvale & Brinkmann, 2015: 269). Ud fra denne kondensering fandt jeg frem til, hvad der i datamaterialet var mest gennemgående, undrende og interessant for min problemstilling. Disse "kategorier" er de koder, som udgør slutkodelisten, som ses nedenfor i tabel 1.0. At nogle af koderne har underkoder skyldes, at det gør det lettere at håndtere de mange koder pga. systematikken. Slutkodelisten sikrer en relativ høj reliabilitet, da jeg med den har forsøgt at skabe gennemsigtighed i specialet. Som tabellen indikerer, har jeg 11 hovedkoder, hvilket er indenfor det anbefalede antal som er på 10-15 hovedkoder og det dobbelte antal underkoder (Andersen et. al., 2012: 175, 183).

Efter dannelsen af slutkodelisten foretog jeg en ny kodning, en lukket kodning, hvor jeg kodede interviewene igen ud fra de på forhånd definerede koder. Koderne i den lukkede kodning er mere abstrakte end dem fra den åbne, men samtidig veldefinerede og præcise, da det styrker reliabiliteten, at man relativt entydigt kan knytte koder til et tekststykke. Jeg var bevidst om, at jeg gennem min åbne kodning kunne have overset noget relevant, og derfor lavede jeg kategorien 'Andet'. Kategorien omhandler dog også udtalelser som jeg ikke umiddelbart på kodetidspunkter fandt relevant for analysen, men som senere kunne tænkes at blive det. I den lukkede kodning kodede jeg datamaterialet systematisk for ikke at komme

til at under- eller overvurdere omfanget eller styrken af bestemte synspunkter og temaer, som er relevante for min besvarelsen af min problemstilling. Yderligere lavede jeg en reliabilitetstest i form af intrakodning, hvor jeg kodede de samme tekster på forskellige tidspunkter (Andersen et. al., 2012: 185) – dette gjorde jeg dog kun med halvdelen af mine interviews grundet den tidsmæssige ramme. Efter de fem genkodede interviews fandt jeg dog ikke frem til diverse ændringer i koderne, og derfor vurderer jeg reliabiliteten som høj.

Tabel 1.0: Slutkodeliste

Hovedkoder	Underkoder
Politiets forståelse af Socialsøg	- Stillingsbetegnelse
Kommunens forståelse af Socialsøg	- Stillingsbetegnelse
Det praktiske arbejde i politiet	- Sags-eksempler - Socialsøg som værktøj - Opstarten - Indflydelse fra udlandet.
Det praktiske arbejde i kommunen	- Bekymringsgrad - Kendskab til familierne
Praktiske problemstillinger Socialsøg kan være med til at løse	- §115 møder - Mistrivsel hos børn og unge identificeres tidligere - Samarbejde myndighederne imellem - Socialsøg vs. tidligere metoder
Teoretiske problemstillinger Socialsøg kan være med til at løse	- Stempling
Familiens reaktion på Socialsøgs- underretning	
Andre metoder hvor forældres risikoadfærd er medbestemmende	
Definition af mistrivsel	
Socialsøgs mangler	
Andet	

2.10 Præsentation af de to politikredse og informanterne

Nedenstående afsnit vil meget kort præsentere specialets udvalgte politikredse og analysens informanter.

2.10.1 Midt- og Vestjyllands Politi

Midt- og Vestjyllands Politi er geografisk Danmarks største politikreds, den dækker 22,3 % af landets samlede areal og omfatter i alt 11 kommuner: Ikast-Brande, Silkeborg, Ringkøbing-Skjern, Herning, Holstebro, Viborg, Skrive, Lemvig, Struer, Thisted og Morsø. Hovedstationen ligger i Holstebro, og rundt i kredsen er der syv døgnbemandede lokalstationer og 4 nærpolitistationer. I politikredsen er der ansat ca. 1200 medarbejdere, hvor de fleste er politiuddannede med opgaver indenfor forebyggelse, beredskab og efterforskning (politi.dk, 2019a). Afdelingen *Forebyggelse, Nærhed og Tryghed* består af 25 medarbejdere i undersøgelsesperioden, herunder er der tilkøbt forebyggelsesbetjente til hver kommune.

2.10.2 Nordjyllands Politi

Nordjyllands Politi dækker over 9 kommuner: Frederikshavn, Læsø, Hjørring, Brønderslev, Aalborg, Jammerbugt, Vesthimmerland, Mariagerfjord og Rebild. Politikredsen har fire lokalstationer, hvor hovedstationen er i Aalborg. Der er i alt ansat ca. 850 medarbejdere (politi.dk, 2019b), hvor afdelingen *Det Kriminalpræventive Sekretariat*, som er afdelingen, der minder om Midt- og Vestjyllands politis afdeling *Forebyggelse, Nærhed og Tryghed* har 8 medarbejdere i undersøgelsesperioden. Forebyggelsesbetjentene er ikke tilkøbt afdelingen Det Kriminalpræventive Sekretariat.

2.10.3 Informanterne

Specialets informanter består som sagt af seks kommunale medarbejdere og fire politi medarbejdere.

Kommunale medarbejdere:

Informanterne fra kommunerne er i analysen nummeret således at Kommune 1, Kommune 2 og Kommune 3 er fra Nordjyllands politikreds, mens Kommune 4, Kommune 5 og Kommune 6 er fra Midt- og Vestjyllands politikreds. Alle informanterne er kvinder, hvor fire af dem

besidder stillingen Teamleder i kommunes Familierådgivning. Teamlederen har ansvaret for at sikre en høj faglighed blandt afdelingens rådgivere eksempelvis ved at være opdateret på ny lovgivning, at yde løbende sagssparinger med familierådgiverne og foretage sagsgennemgange. Teamlederen sidder derfor sjældent med konkrete sager, men er opdateret omkring de forskellige underretninger.

Informanten i Kommune 2 er fagligleder, hvilket betyder, at hun ikke har noget personale ansvar, som teamlederen har. Derudover sidder hun på hele det kriminalitetsforebyggende område i kommunen. I Kommune 1 besidder informanten stillingen Socialrådgiver med myndighedsfunktion og sidder med i modtagelsen, hvor hun, foruden hendes sagsstamme, en gang i ugen vurderer og håndterer alle de underretninger, der hører til den dag.

Politi medarbejdere:

Signe Andersen er uddannet politibetjent og arbejder hos Nordjyllands Politi som politiassistent i Det Kriminalpræventive Sekretariat , hvor hun arbejder med en masse forskellige forebyggelsesopgaver. Hun har været med fra opstarten af Socialsøg i 2012, og har indtil for nylig siddet og lavet Socialsøgs-underretningerne. Hun er altså ikke længere den ansvarlige for Socialsøg, men sidder med på sidelinjen.

Pia Hansen er uddannet kontorfuldmægtig og har arbejdet i flere forskellige afdelinger i Midt- og Vestjyllands Politi inden for de seneste 10 år. Hendes nuværende afdeling er *Forebyggelse, Tryghed og Nærhed*, hvor hun har ansvaret for Socialsøg og udarbejdelsen af Socialsøgs-underretningerne.

Knud Rasmussen er oprindeligt uddannet politibetjent og er nu konsulent i det Kriminalpræventive Sekretariat hos Nordjyllands Politi. Han sidder ikke til daglig med Socialsøg, men var i 2012 med til at udvikle Socialsøg og har derfor stor kendskab til it-værktøjet.

Ole Lützhøft Jacobsen besidder stillingen som specielkommissær i Rigspolitiet, og er den it-ansvarlige for Socialsøg. Han var i sin tid manden, der programmerede værktøjet og har

derfor viden omkring opbygningen af Socialsøg. Han er oprindeligt uddannet politibetjent, og har også været vicekriminalkommissær og leder af en analyseafdeling i Jylland.

Kapitel 3. Analyse

Indeværende afsnit indeholder analyser af specialets empiriske materiale. Den første del af analysen har til hensigt at besvare første del af problemformuleringen: hvilke forståelser har de centrale aktører af Socialsøg. På grund af den eksplorative tilgang vil afsnittene i starten bære præg af deskription for at kunne forklare fænomenet Socialsøg konkret, hvorefter jeg så vil blive mere analyserende. Anden del af analysen vil besvare problemformuleringens anden del: hvilke praktiske problemstillinger Socialsøg kan være med til at løse, hvor der tages udgangspunkt i resultaterne fra første del. I analysens sidste del vurderes og diskuteres Socialsøg og dets forståelser ud fra teoretiske perspektiver, og vil forsøge at besvare problemformuleringens tredje del: hvilke teoretiske problemstillinger Socialsøg kan være med til at løse. Herunder diskuteres Socialsøgs resultater også ud fra et større samfundsmæssigt perspektiv og kriminologisk litteratur.

De næste afsnit bygger primært på informationer fra mine interviews med politimedarbejdere og observationer, hvis ikke andet er anført. Empiri fra Rigspolitiet bruges altså kun, når der henvises til det.

3.1 Baggrunden for Socialsøg

Socialsøg er ikke for at straffe folk. Socialsøg er for at skaffe dem hjælp i tide, så det ikke udvikler sig til vanrøgt, mistrivsel, vold, mishandling (Rasmussen, Socialsøgs-ansvarlig Nordjyllands Politi).

Ovenstående citat pointerer rigtig godt essensen af Socialsøg, det er et IT-værktøj i politiet, der på et tidligt stadie kan bidrage til at identificere socialt udsatte børnefamilier, og derigennem sikre at familien får den fornødne hjælp og støtte. Ved hjælp af Socialsøg er det muligt på tværs af landets politikredse at indsamle, systematisere og kvalificere oplysninger om forældres risikoadfærd. Er der på den baggrund bekymring for et barns trivsel, skal der sendes en underretning til den relevante kommune, som varetager sagen derfra (Rigspolitiet, 2018a: 1).

Værktøjet er udviklet på baggrund af de tragiske sager, der også blev omtalt i problemfeltets start, om årelange overgreb, seksuelle misbrug, vanrøgt af børn og unge og

nomadefamilier, der flytter på tværs af kommunegrænser. I kølvandet på disse sager opstod et ønske om at kunne identificere tegn på mistrivsel hos børn og unge på et så tidligt tidspunkt som muligt. En ansat i Nordjyllands Politis forebyggelsesafdeling funderede over, om man ville kunne spotte denne mistrivsel ved at få flere forskellige databaser til at spille sammen, og forsøgte i samarbejde med Rigspolitiet at lave et midlertidig søgesystem, som de forskellige politikredse kunne vurdere. Det midlertidige søgesystem blev inspireret fra et projekt, der blev lavet til at inspicere vold mod kvinder. Man fandt ud af, at et lignende søgesystem også kunne bruges i andre sammenhænge, som Ole Jacobsen fra Rigspolitiet fint pointerer: *"... dengang der begyndte vi at få de der, som Knud kalder bynavne sager, og så sagde jeg, hold nu op, vi kan jo egentligt også følge, hvis der er nogen familier, der flytter fra politikreds til politikreds, der kunne vi spotte dem ved hjælp af det her system"* (Jacobsen, Socialsøgs-ansvarlig, Rigspolitiet). Nordjyllands Politi tog søgesystemet til sig, og testede det, hvor *"første sag vi tog hul på, hold da kæft man, den endte med en tvangsfjernelse og alt muligt andet, wow. Så tænkte vi, hvad skete der her, det skal vi prøve at arbejde med det her"* (Rasmussen, Socialsøgs-ansvarlig, Nordjyllands Politi).

Knud Rasmussen fik lov at fordybe sig i sagerne i nogle måneder, og Rigspolitiet udviklede i 2012 i samarbejde med Nordjyllands Politi et udpegningsværktøj til brug af udpegning af sager, som uden politiets eller de sociale myndigheders indgriben, kunne udvikle sig til mistrivsel hos udsatte familier. Dette udpegningsværktøj blev starten på Socialsøg. Foruden udpegningsværktøjet spurgte de nogen af de børn fra de meget omtalte skræksager, som nu er blevet voksne, hvad deres tanker var til sådan et system, og de fleste svarede: *"Hvis det bare havde været der dengang, og hvis politiet var kommet og havde taget mig væk, så havde jeg ikke været her nu"* (Rasmussen, Socialsøgs-ansvarlig, Nordjyllands Politi), hvilket fik Knud Rasmussen og de resterende til at forstå vigtigheden af systemet.

Ydermere blev der undersøgt, hvorvidt der fandtes et lignende system i udlandet, som man kunne hente inspiration fra, men de fandt ikke noget udover et tiltag i England, hvor man i et distrikt ville få et hjemmebesøg af politiet og kommunen, hvis man havde været i kontakt med politiet og havde børn på bopælen. Tiltaget benytter sig ikke af risikofaktorer, hvilket er afgørende for Socialsøg, og er derfor ikke sammenlignelig.

I testperioden af systemet blev alle der var dømt for en forbrydelse mod et barn indenfor en femårige periode, eksempelvis for vold eller sædelighed, også undersøgt. Man

undersøgte, om de før gerningstidspunktet havde været i kontakt med politiet, hvilket gav resultatet, at 91 ud af de 103 undersøgte personer havde haft foregående kontakt med politiet – dette svarer til hele 88 %. Det er en interessant høj procentdel, som indikerer, at risikofaktorerne i den grad er interessante, da mange af forældrene har udvist en eller anden form for risikoadfærd, inden forbrydelsen mod barnet sker. Ligeledes pointerer det, at der er et stort potentiale i måden, man bruger Socialsøg på til at identificere mistrivsel tidligere hos børn.

I takt med at man fik mere viden, udvidede udpegningssystemet sig også og kom til at indeholde flere parametre, da man begyndte at kunne danne sig nogle mønstre ud fra risikofaktorerne, et eksempel herpå er: *"forældres misbrug hvor kan vi se det henne i vores system. Det kan vi se, hvis for eksempel vi tager moderen, som bliver anholdt til destinationen pga. beruselse, men vi kan også se det på spritkørsel"* (Rasmussen, Socialsøgs-ansvarlig, Nordjyllands Politi). Socialsøg har altså fokus på forældres risikoadfærd, hvor andre forebyggende tiltag oftest har fokus på barnets eller den unges risikoadfærd. Hvis forældre f.eks. gentagne gange er involveret i husspektakler eller spirituskørsel, kan det være tegn på, at der er børn eller unge i hjemmet, som lever under vanskelige vilkår og har behov for hjælp og støtte (Rigspolitiet, 2018a: 1). Denne sammenhæng bakkes op af problemfeltets afsnit om mistrivslens konsekvenser, hvor flere studier ligeledes pointerer, at svigt der sker af barnets allernærmeste voksen, som forældre, har de mest alvorlige konsekvenser.

3.2 Hvordan fungerer Socialsøg?

Med Socialsøg søges der på risikofaktorer og ikke på en enkelt hændelse, som i sig selv udløser en bekymring hos den enkelte betjent - dette udløser i stedet en socialrapport, som kort fortalt er, når en patrulje vælger at underrette kommunen, hvis de observerer forhold hos en familie, der giver grund til bekymring for barnet eller den unge (Rigspolitiet, 2018b: 9). Socialrapporter vil omtales mere i analysens anden del. Værktøjet giver mulighed for at søge på de faktorer, som man ikke opdager i dagligdagen, og ved at samle disse kan der være risiko for, at der er noget galt i pågældende familie. Som Signe Andersen, Socialsøgs-medarbejder i Nordjyllands Politi, pointerer, så er *"Socialsøg er et helhedsbillede, hvor kan man sige, det er en aktuel hændelse, der vækker vores opmærksomhed her og nu... Så kigger vi på, okay giver den aktuelle hændelse os grund til at have en bekymring, så kigger vi på helhedsbilledet på borgeren*

og ser, hvordan det ser ud, har der været tidligere kriminalitet eller har der været tidligere uro, husspektakler i hjemmet osv.” (Andersen, Socialsøgs-medarbejder, Nordjyllands Politi). At Socialsøg fokuserer på helhedsbilledet gør også, at man gennem systemet kan skærpe fokus på de forældre, hvor der nødvendigvis ikke er børn til stede, når politibetjentene antaster dem, men hvor politiet ved screeningen i Socialsøg opdager, at der er børn tilknyttet adressen.

Som det indledende citat i analysen pointerer, er Socialsøg udelukkende tiltænkt som en hjælp til familierne, og derfor handler det om forhold udenfor strafferetsplejeloven. At politiet gennem Socialsøg arbejder indenfor det socialfaglige område er nyt, da de hidtil har opereret på det strafferetslige område. Dette kan ud fra Stanley Cohen betragtes som ”Net-Widening”, da nettet – kontrolsystemet – netop bliver udvidet gennem Socialsøg, idet myndighederne får genvej til flere informationer om private forhold (Cohen, 1985) Disse kan ifølge ham have nogle ret negative konsekvenser for individet, hvilket vil diskuteres senere i analysen. Omvendt besidder politiet via Socialsøg *”en guldgrube af informationer, som en anden myndighed vil kunne bruge i deres arbejde”* (Rasmussen, Socialsøgs-ansvarlig, Nordjyllands Politi), og grundet regelsættet om den skærpede underretningspligt for fagpersoner, herunder politiet, jf. serviceloven § 153, stk 1, er politiet forpligtet til at videregive oplysninger og underrette kommunerne, når der er grund til at antage, at et barn har behov for særlig støtte. Serviceloven § 153, stk 1, har følgende ordlyd:

”Personer, der udøver offentlig tjeneste eller offentligt hverv, skal underrette kommunalbestyrelsen, hvis de under udøvelsen af tjenesten eller hvervet får kendskab til eller grund til at antage,

- 1) at et barn eller en ung under 18 år kan have behov for særlig støtte,*
- 2) at et barn umiddelbart efter fødslen kan få behov for særlig støtte på grund af de vordende forældres forhold,*
- 3) at et barn eller en ung under 18 år kan have behov for særlig støtte på grund af barnets eller den unges ulovlige skolefravær eller undladelse af at opfylde undervisningspligten, eller*
- 4) at et barn eller en ung under 18 år har været udsat for overgreb” (Serviceloven, 2018: kap. 27).*

3.3 Socialsøg som teknologisk værktøj

It-systemet der bruges til Socialsøg benævnes Qlickview, og er et system, der søger på udvalgte gerningskoder fra POLSAS, som er Politiets Sagsstyringssystem – her registreres anmeldelserne. I Qlickview afgrænses søgningen til personer med bopæl i politikredsen, tidsperspektivet og om der bor børn på adressen. Herefter vælger man hver kommune i politikredsen og har så oplysninger om hvilke personer der, indenfor det ønskede tidsrum, har været i kontakt med politiet ud fra de udvalgte gerningskoder, også kaldet hændelser. Derefter arbejder Socialsøgs-medarbejderen i den enkelte politikreds kronologisk igennem sagerne og udfinder mulige sager, der giver anledning til bekymring for barnet. Udover hændelser, undersøgelsessager og straffesager indgår tidligere socialrapporter også i Qlickview. Når bruttolisten over personer, man vil undersøge er dannet, bruges andre systemer og registre til at tjekke relevante oplysninger som sagshistorik og familieforhold for at danne et mere nuanceret billede af risikoadfærden i familien omkring barnet. Ud fra oplysningerne vurderer den enkelte medarbejder, hvorvidt der skal udarbejdes en underretning til kommunen i henhold til servicelovens § 153 stk. 1. Processen op til vurderingen og dermed Socialsøgs-underretningen er altså forholdsvis tidskrævende for medarbejderen, da en forælder sagtens kan have over 100 sager, der skal kigges igennem i politiets forskellige systemer. Et konkret eksempel på en sagsoversigt fremgår nedenfor i næste afsnit.

Systemet Qlickview, der er mere brugervenligt end det ældre system, kom til politikredsene i 2017. Systemets gerningskoder blev udvalgt i et samarbejde mellem Rigspolitiet og Socialstyrelsen, der sammen skønnede hvilke koder, der kunne give anledning til problemer i familien. Derefter kom de forskellige kredse med koder, som de synes kunne være hensigtsmæssige. Dette gør politikredsene stadig i dag, og så kigger Ole Jacobsen, som er Socialsøgs it-ansvarlig hos Rigspolitiet, på, om koden giver mening ved at lave et test udtræk. Der kommer også nye gerningskoder til og fra, afhængigt af hvordan kriminalitetsbilledet udvikler sig. De informationer eller gerningskoder Qlickview består af nu er sager, der omhandler husspektakler, vold, sædelighed, værtshusuorden, tilholdssager, trusselssager, nabostridigheder, dyreværnssager, nogle koder indenfor politilovene, psykiatrisager og våbenloven. Yderligere er der i løbet af det seneste år kommet ord på, så hændelser hvor ord

som samliv, æresrelaterede, stalking og psykisk uligevægt fremgår, kommer også frem i Socialsøg.

Der foregår løbende en diskussion af, hvilke informationer Socialsøg skal indeholde, idet systemet ikke har mulighed for at indeholde alt. Begge politikredse nævner, at de klart ser en mangel i, at sager om euforiserende stoffer og spirituskørsel ikke er med i systemet på trods af, at det indikerer en stor risikofaktor for, at børnene kan mistrives. Ud fra Farrington & Welsh (2007) udvalg af risikofaktorer gør de sig enig i, at de to nævnte hændelser udgør en stor risiko for barnet, idet de blandt andet kommer frem til at *misbrug af rusmidler* i familien har betydning for et barns senere kriminelle adfærd (Farrington & Walsh, 2007: 56). Det er dog en konstant afvejning, da systemet også kan indeholde for mange informationer og dermed blive for krævende og uoverskueligt for den enkelte medarbejder, hvilket følgende citat viser, *"Der er mange gerningskoder, hvor vi ligesom siger, at vi har været nødt til at lave nogle kompromiser. Hvis vi tager for eksempel Lov om EUF, så vil vi få tusindvis af sager, som ikke nødvendigvis har noget med social uro at gøre, ik? Og vi er bange for, at det skal mudre billedet, ik. Derfor er vi stadigvæk i en overvejelsesfase om, vi skal tage den med, hvis der er børn på bopælen under 18 år"* (Jacobsen, Socialsøgs-ansvarlig, Rigspolitiet). Yderligere er der gerningskoder, som hører under den skærpede straffelov, som Socialsøg ikke kan indeholde, da man vil kunne kompromittere en efterforskning.

Som ovenstående antyder, er Socialsøg et screeningsværktøj, der via teknologien vurderer individer ud fra nogle risikofaktorer – her udvalgte gerningskoder – og kategoriserer individerne herudfra. Hvis kategorierne vurderes som risikabel sendes en underretning til pågældende kommune for at kunne hjælpe børnene, enten inden de kommer i mistrivsel eller kommer i mere mistrivsel. At man vil forsøge at gribe ind, før der sker barnet noget, passer godt ind i den kriminalitetsforståelse, vi i tiden befinder os i. Som nævnt i problemfeltet spiller forebyggelsestanken en stor rolle ifølge Garland. Der fokuseres langt oftere i dag på offeret frem for gerningsmanden, hvilket også er tanken med Socialsøg, da fokus er på barnet frem for den eventuelle 'potentielle gerningsmand' forældrene. Chefpolitiinspektør Claus Hilborg påpeger:

"Socialsøg er et eksempel på, hvordan moderne teknologi kan anvendes til at forbedre udsatte børns vilkår (Hilborg, chefpolitiinspektør, Midt- og Vestjyllands Politi).

At vi gennem Socialsøg benytter os af den moderne teknologi til at vurdere risikoadfærd stemmer godt overens med Feeley & Simons omtalte begreb "actuarial justice", da individerne netop vurderes ud fra teknologisk aggregerede data, i forhold til om de udgør en risiko. Hele denne her risikotænkning kommer specielt til udtryk ved, at politiets arbejde er rettet mod indsatser og grupper af individer, der statistisk knytter sig til større risici, hvilket Socialsøg blot er et eksempel på ud af flere indenfor politiet. I forhold til at man kategoriserer forældre ud fra risikofaktorer bliver ovenstående dilemma og spørgsmål om, hvilke gerningskoder systemet skal indeholde og ikke indeholde helt afgørende, da det jo er disse, der bestemmer risiko-profilen.

Feeley & Simons teori har dog kun visse ligheder med Socialsøg, idet de argumenterer for, at man sanktionerer ud fra ens risiko-profil og ikke kun ud fra forbrydelsens alvorlighed. Dette er langt fra pointen i Socialsøg, da hele forståelsen heraf, som tidligere nævnt, ikke omhandler sanktioner men hjælp. Yderligere vægter Feeley & Simon sandsynlighedsberegninger højt til at identificere grupper af risikable individer, hvorimod Socialsøg ikke kan sættes på formel. Hermed menes, at skøn må ikke sættes under regel, som f.eks. at X antal spirituskørsler og husspektakler, forøvet af en eller begge forældre inden for en given periode, skal føre til en underretning (Rigspolitiet, 2018b: 10). Alle sager skal vurderes hver for sig, hvilken følgende citater også pointerer: *"Det er en vurderingssag fra gang til gang, eller fra sag til sag"* (Hansen, Socialsøgs-medarbejder, Midt- og Vestjyllands Politi) og *"... fordi det handler om hver enkelt hændelse og hvordan er hele det resterende, historikken i det. Det er en personlig afvejning, hvor meget der skal til"* (Andersen, Socialsøgs-medarbejder, Nordjyllands Politi). Socialsøg er altså et datadrevet it-værktøj, der kommer med nogle sandsynligheder for, at der kan foregå mistriks i den pågældende borgers hjem, selvom det ikke er sikkert, at det foregår. Denne sandsynlighed lader man ikke bestemme sagernes udfald, men bruger det kun vejledende i forhold til skønnet. Konsekvenserne heraf vil diskuteres langt mere i afsnittet om de teoretiske problemstillinger.

3.4 Eksempler på Socialsøgssager

Der findes efterhånden en del sager, som har gjort indtryk på Socialsøgs-medarbejderne i politiet, hvor to eksempler er udvalgt. Første eksempel omhandler et husspektakel, som er den enkelte hændelse, der bonner ud i Socialsøg. Resumeet lyder: "Opkald på 112, hvor anmelder/forurettede oplyser, at manden er kommet fuld hjem. Under samtalen er der ro på

stedet. Direkte forespurgt oplyser anmelder/forurettede der ikke har været udøvet vold. Anmelder/forurettede oplyser efterfølgende, der ikke er behov for politiets tilstedeværelse”.

Anmelder/forurettede er, på sags tidspunktet i 2014, en 37-årige kvinde, der har forældremyndighed til to børn, en datter fra 1997, hvor faderen bor i x-by og en søn fra 2002, hvor faderen bor i y-by. Børnene har altså ikke samme far. Sagen tjekkes og en stor historik viser sig:

2002: Mistænkt for bedrageri (køber kuponvarer hjem i andres navne)

2004: Besiddelse af amfetamin

2004: Husspektakler

2004: Husspektakler

2004: Vidne til X-M's vold

2005: Forurettet til tyveri (mobil)

2005: Forurettet til tyveri (mobil)

2006: Besiddelse af amfetamin

2006: Forurettet til tyveri (fra bil)

2006: Forurettet til vold (X-M)

2006: Anmodning om tilhold udstedt til X-M

2006: Værge (hærværk)

2006: Hundelov (ejer)

2006: Opsøges af tidligere samlever – vil gerne have tilhold (X-M)

2007: Forurettet til hærværk (mod bilen)

2008: Antruffet i bil m. 3 voldsmænd (begået kort forinden)

2008: Spirituskørsel

2009: Kørsel uden førerret

2009: Kørsel uden førerret

2009: Købt varer (kupon) i sønnens navn fra 1 år gammel til nu (7 år gammel)

2009: Købt telefon i sønnens navn. Søn reg. i RKI og påført advokatudgifter mv.

2010: Forurettet til tyveri af 2 mobiler

2010: Kørsel uden førerret

2010: Anmeldt for salg af narko (intet narko fundet)

2010: Husspektakler, samlever amok – hun og datter (12 år) låser sig inde
2010: Fogedsag
2011: Forurettet til tyveri af bærbar pc
2011: Forurettet til tyveri af mobil og sportstøj
2011: Anmoder via 112 om ambulance til meget fuld person (hendes kæreste)
2012: Husspektakler - både Kvinden og naboen har fået tæv af kæresten
2012: Fogedsag
2012: Forurettet til tyveri af mobil
2013: Fogedsag
2013: Værge: 15-årig datter så fuld, at hun ikke kunne tage vare på sig selv – kørt hjem af politiet
2013: Værge: 15-årig datter taget på knallert som passager
2013: Forurettet til tyveri af taske med mobil
2014: Overladt bil til beruset kæreste (kæresten taget for sprit med kvinden i bilen)
2014: Husspektakler
2014: Spirituskørsel

Ovenstående sager findes altså ud fra det anmeldte husspektakel. Det viser sig, at moderen har været i kontakt med politiet hele 68 gange fra 2002 til 2014, mens hendes kæreste på anmeldelses tidspunktet har været i kontakt med politiet 74 gange. Ligeledes tjekker man sønnen og datterens historik, hvor sønnen er ukendt hos politiet og har boet hos faderen, siden han var fem år. Datteren er på daværende tidspunkt 17 år og har allerede haft kontakt med politiet fem gange i forbindelse med tyveri, vold og slem beruselse. Hvis Socialsøg havde eksisterede tidligere, så kunne sådan en mor være opdaget tidligere, og pigens eventuelle mistrivsel og begyndende kriminelle løbebane kunne være forsøgt stoppet. Denne sag er et godt eksempel på, hvordan Farrington & Walshs (2007) risikofaktor *forældrenes kriminalitet* har stor betydning for barnets trivsel og kriminelle adfærd .

Et eksempler hvor Socialsøg formåede at gribe ind i tide og blev en stor hjælp, er sagen om en 23-årige gravid kvinde, der anmelder et husspektakel i sin lejlighed begået af sin søster. Hændelsen bonner ud i Socialsøg og undersøges nærmere, fordi hun er gravid. Det viser sig, at siden kvinden var 13 år, har hun været i kontakt med politiet 27 gange primært i forhold til

voldssager, tyveri, brandstiftelse, bortgået fra institutioner og overtrædelse af lov om euforiserende stoffer. Hændelserne er foregået i 6 forskellige politikredse. Kvinden underrettes til kommunen, og de formår at bringe hende på rette køl, inden barnet bliver født, og følger hende også efter fødslen. Var denne kvinde først dukket op en måned senere i Socialsøg, så havde hun født og var med sikkerhed blevet døgnanbragt. Eksemplet viser tydeligt, hvordan man via Socialsøg kan opdage mistrivsel tidligere end førhen, og hvordan det kan opdage hændelser på tværs af politikredsene.

3.5 Politiets praktiske arbejde med Socialsøg

Der er op til den enkelte politikreds, hvordan det praktiske arbejde med Socialsøg skal foregå, hvilket også ses ud fra mine informanter. I Nordjyllands Politi foretager de løbende screeninger flere gange i ugen, samtidig med at de hver dag orienterer sig i døgnrapporten i forhold til akutte sager eller andre sager, der vækker en bekymring, men ikke kommer frem i Socialsøg, som eksempelvis Lov om euforiserende stoffer. I starten havde de kun ansat én nøgleperson til arbejdet, hvilket de fandt ud af var for sårbart i forhold til sagernes belastning og ferieperioder, så nu er de to til tre medarbejdere i et team, der kan supplere og spare med hinanden. En af dem fungerer stadig som den ansvarlige.

I Midt- og Vestjylland politikreds er proceduren en lidt anden. Her er ansat én nøgleperson til Socialsøg, som screener en gang i ugen. Døgnrapporterne bliver ikke læst, trods et ønske herom, da tiden ikke er til det. Den ansvarlige kunne tænke sig samme forhold som i Nordjylland, hvilket følgende citat pointerer: *"... altså jeg mangler en og kunne sparre med fast, altså at vi var to til at varetage den her opgave. Et fordi den er tung at sidde med, altså det er meget data, der skal gennemgås, plus at det er nogen tunge sager, det er nogen triste skæbner, man sidder og læser om. Ehm, altså det er jo også spændende, det er jo slet ikke det"* (Hansen, Socialsøgs-medarbejder, Midt- og Vestjyllands Politi). Ole Jacobsen, Rigspolitiet, bakker op om dette udsagn, og han fornemmer, at det generelt i politikredsene er svært for Socialsøgs ildsjæle at overbevise ledelsen om, at der skal afsættes flere ressourcer til Socialsøg. Men som han pointerer, så *"er det givet godt ud at intervenere, så socialuro i en familie bliver stoppet, for ellers så har vi de der, der ender på gaden og laver kriminalitet og ender i dårligt selskab og ikke trives. Så jo tidligere man kan komme ind rent kriminalpræventivt, jo bedre ik"* (Jacobsen, Socialsøgs-ansvarlig, Rigspolitiet). Problemfeltets

teorier om risiko-og beskyttelsesfaktorer bakker op om Ole Jacobsens udtalelse, da en tidligere indsats er medvirkende til mindre skade på barnet senere i livet.

Ved indførelse af Socialsøg er det ikke kun ledelsen, der skal overbevises. Et af de praktiske gøremål med Socialsøg er også at orientere politikredsens øvrige medarbejder omkring Socialsøg og dets formål, særligt medarbejderne i beredskabet og vagtcentralen, da Socialsøg afhænger af gode opdateringer i POLSAS. Det er vigtigt at få præciseret overfor dem, hvad en socialrapport må indebære, da den er uden for strafferetsplejen. Det kan dog være svært at sætte regler for, hvad sådan en rapport skal indeholde, idet den er subjektiv, hvilket vil sige, at det der er ubeboeligt for mig, er ikke nødvendigvis ubeboeligt for dig. Ligeledes er det væsentligt for de Socialsøgs-medarbejdere, der vurderer og laver underretningerne, at give en tilbagemelding til de kollegaer, der har udfærdiget socialrapporten. Dette er vigtigt, da de enkelte politibetjente vægter tilbagemeldingen højt og dygtiggøres af denne, hvilket kan bidrage til at sikre høj kvalitet i socialrapporterne og dermed også i Socialsøgs-underretningerne. Der opstår dog et problem heri, da kommunerne i mindre grad orienterer underretter om, hvorvidt der er iværksat en undersøgelse eller foranstaltninger vedrørende det barn, som underretningen vedrører på trods af, at kommunen faktisk er forpligtet til det (Rigspolitiet, 2018b: 17). Kvitteringen er relevant for politiet både i forhold til tilbagemeldingen til de enkelte politibetjente, men også i forhold til at kunne henlægge sagen, og der bruges en del ressourcer på at skulle rykke kommunen for den. Nogle af kommunens teamledere pointerer også, at de har stor fokus på dette, da de ville ønske, at rådgiveren blev langt bedre til tilbagemeldingerne, hvilket følgende citat viser: *"Ehm, jeg ville jo ønske at tilbagemeldingerne blev endnu bedre, fordi jeg ved, at det er noget af det, som gør, at politiet også bliver ved med at gøre det"* (Kommune 1, Nordjyllands Politi).

Når der vurderes, at der foreligger en bekymring for et barns trivsel, og kommunen underrettes, kan alle relevante og nødvendige oplysninger vedrørende barnet, forældrene og de familiemæssige forhold medsendes til kommunen. Der er særligt afgørende for Socialsøgs-underretningerne, at de oplysninger, der videregives anses for at være korrekte, retvisende og så objektive så muligt, da underretningen sker på baggrund af, det andre personer har skrevet og observeret i sagerne (Rigspolitiet, 2018b: 12). I denne henseende oplever Nordjyllands Politi, at hvis der kun fremgår en kort beskrivelse af en sag, som for nylig er sket,

så er det en god ide at indhente oplysninger fra de betjente, der har kendskab til episoden, fordi *"... de har et blik på det her, som jeg aldrig nogensinde kan få, fordi jeg aldrig er derude"* (Andersen, Socialsøgs-medarbejder, Nordjyllands Politi). Yderligere skal de almindelige regler og videregivelse af fortrolige og personfølsomme oplysninger til andre myndigheder følges jf. persondatalovens §5. Hvilke oplysninger der findes relevante og nødvendige bliver igen en individuel skønsmæssig vurdering, hvilket følgende citat også pointerer: *"Og derudover så er det jo faktisk den her mavefornemmelse, og den her tankegang omkring ens egne børn, altså hvordan vil mit barn have det, hvis han oplevede sådan og sådan og sådan."* (Andersen, Socialsøgs-medarbejder, Nordjyllands Politi). Denne tankegang går igen hos begge Socialsøgs-medarbejdere, og kan særligt refereres til, når de fortæller om en af de sager, der har gjort størst indtryk på dem, idet de begge fortæller om en sag, hvor barnet er af samme køn og alder som deres egne børn. På trods af den skønsmæssige vurdering har ingen kommuner ytret sig om, at der bliver underrettet på sager, som ikke er relevante – tværtimod har sagerne oftest en høj bekymringsgrad, hvilket vil omtales mere i afsnit 3.7.

3.5.1 Hvor mange sager drejser det sig om?

Nedenstående tabeller viser antallet af socialrapporter og antallet af Socialsøgs-underretninger for de to politikredse siden 2011. Det ses, at der generelt er en årlig stigning i underretningerne for begge politikredse på nær år 2017, som muligvis kan skyldes antallet af ressourcer på grænsekontrollen. Stigningen er klart størst i Nordjyllands politikreds, hvilket kan skyldes flere parametre. For det første kan det skyldes den opmærksomhed socialrapporterne fik, da Socialsøg blev indført. Dette større fokus gør, at beredskabet er begyndt at underrette mere. For det andet kan en forklaring også være, at før implementeringen af Socialsøg havde politiet ikke nogen retningslinjer for, hvordan de foretog underretningen, hvilket skal forstås sådan, at en underretning i form af en socialrapport sagtens kunne foregå telefonisk eller pr. mail, og derfor blev de ikke altid registreret, som de nu skal, efter Socialsøg er blevet implementeret. Hermed sagt er det lavere antal underretninger i 2011 og 2012 ikke nødvendigvis et udtryk for, at der ikke blev lavet underretninger til kommunen men mere et udtryk for proceduren omkring det. For det tredje kan forskellene i tallene på de to politikredse også forklares ved, at Nordjyllands politikreds har flere familier at bekymre sig om. Og for det fjerde kan antallet af ansatte til Socialsøg også spille en rolle i forhold til antallet af underretninger. Altså kan forskellen i antallet af

underretninger for de to kredse også være et udtryk for deres forskellige praksisser og tilgange til Socialsøg. En forklaring, der ikke synes at have særlig stor vægt er, at samfundet generelt er begyndt at fokusere mere på underretninger til kommunen, da stigningen i underretninger ikke ses særlig stor i Midt- og Vestjyllands politikreds.

Tabel 2.0: Antal socialrapporter ved Nordjyllands Politi

	Socialsøg	Alle socialrapporter ekskl. Socialsøg	Total
2011		53	53
2012 Test	3	85	88
2013 Pilotprojekt	21	110	131
2014 Delvist implementeret	85	196	281
2015 Fuldt implementeret	159	359	518
2016	286	267	553
2017	181	285	466
2018	278	373	651
2019	74	115	189

År 2019 går fra d. 01.01.2019 til d. 01.04.2019.

Tabel 3.0: Antal socialrapporter ved Midt- og Vestjyllands Politi

	Socialsøg	Alle socialrapporter ekskl. Socialsøg	Total
2011		107	107
2012		115	115
2013		108	108
2014		124	124
2015		105	105
2016		150	150
2017		165	165
2018 Fuldt implementeret	32	196	228
2019	47	58	105

Socialsøg blev først fuld implementeret d. 01.10.2018, derfor det lave antal Socialsøgs-underretninger i 2018. År 2019 går fra d. 01.01.2019 til d. 01.04.2019.

3.6 Politiets forståelse af Socialsøg

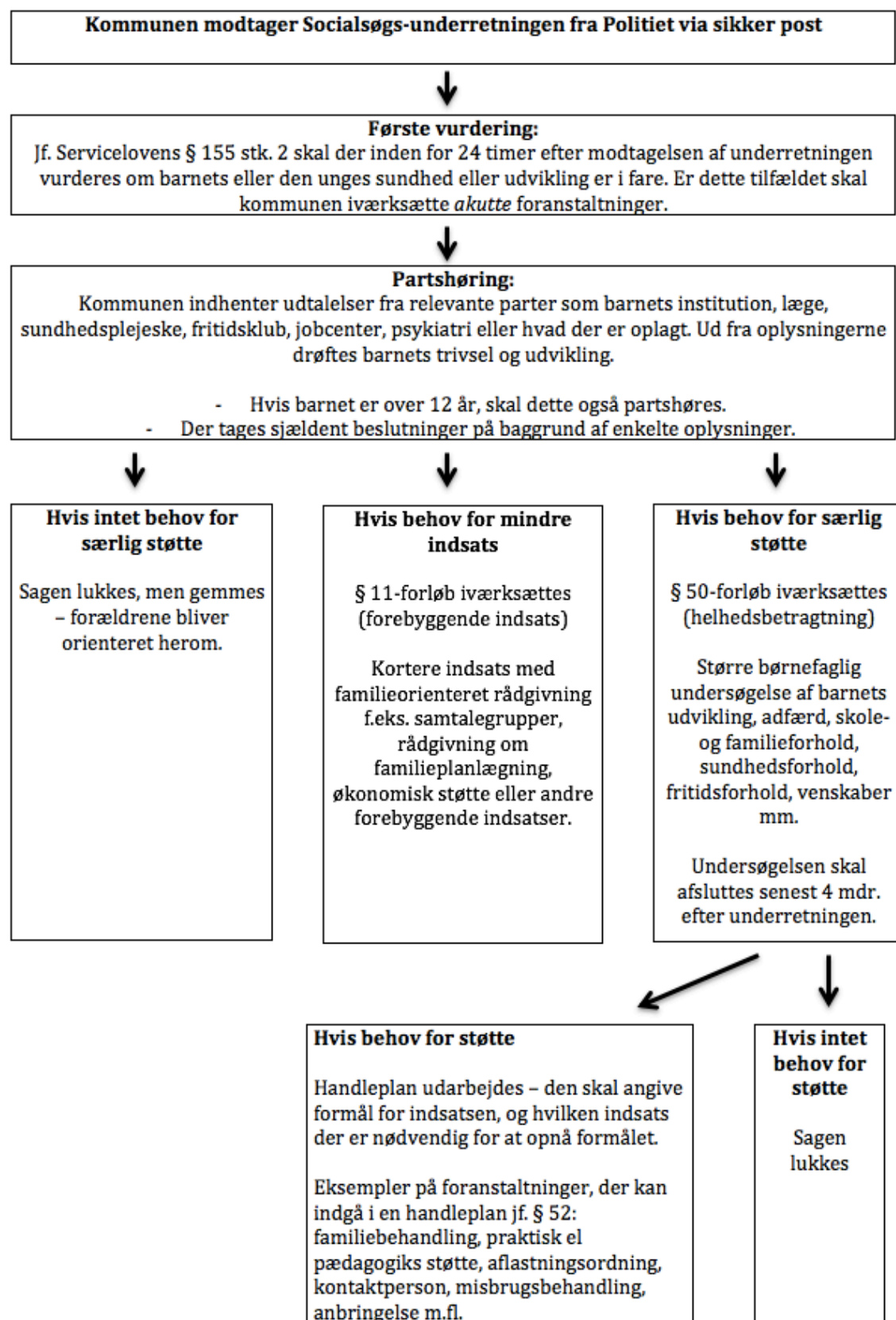
Ud fra de ovenstående afsnit kan det understreges, at politiets forståelse af Socialsøg er et it-værktøj, der kan identificere mistrivsel hos børn – eller noget der senere kan udvikle sig til mistrivsel – ud fra forældres risikoadfærd, hvor formålet klart er at hjælpe familierne frem for at straffe dem, og dermed er Socialsøg det første værktøj, hvor politiet opererer udenfor strafferetsplejeloven. Socialsøg identificerer bekymring for mistrivsel hos et barn ud fra helhedsbilledet af forskellige sager med politiet, hvor det er en aktuel hændelse med forældrene, som vækker opsigt. Yderligere giver Socialsøg mulighed for at identificere mistrivsel på tværs af landets kommuner. Politiet deler samme forståelse for konsekvenserne af mistrivsel, som problemfeltet anskuer, hvor mistrivsel i barndommen kan have store konsekvenser for voksenlivet så som misbrug, adfærds- og psykosociale problemer og kriminalitet, hvilket Socialsøg vil forsøge at nedbringe risikoen for.

3.7 Kommunens praktiske arbejde med Socialsøg

Nedenstående afsnit bygger primært på informationer fra mine interviews med de kommunale medarbejdere, hvis ikke andet er anvist.

I nedenstående figur gennemgås kommunens praktiske arbejde med en Socialsøgs-
underretning herunder gives et billede af, hvilke foranstaltninger der igangsættes overfor den enkelte familie.

Figur 2: Kommunernes praktiske arbejde med en Socialsøgs-underretning

Som vist i figuren behandles en underretning fra Socialsøg på samme måde som alle andre underretninger, og dens foranstaltninger varierer også på et bredt spektrum fra at sagen lukkes til anbringelse af børn. Alle kommuner pointerer dog, at Socialsøgs-underretningerne oftest har en høj bekymringsgrad, hvilket betyder, at det oftest fører til § 50-forløb, hvor en børnefaglig undersøgelse og handleplan udarbejdes, og herunder også at underretningen sagtens kan være et element i en anbringelsessag, som følgende citat indikerer: *"Hvis det er i de tilfælde, hvor huset er fuldstændig ubeboeligt, jamen så kan man måske komme helt derud, hvor det er en anbringelse, og det er også mange af de underretninger, vi får fra Socialsøg har egentligt også været medvirkende til anbringelser af børn"* (Kommune 2, Nordjyllands Politi). Det skal dog pointeres, at det kun er i de helt ekstreme tilfælde og meget sjældent, at kommunerne tvangs fjerner børn.

Et element der går igen hos alle informanterne er også, at kommunerne vægter samarbejde og dialog højt, og gør derfor rigtig meget for at få etableret et samarbejde med forældrene gennem samtale for derigennem at kunne give den bedst mulige hjælp. Men på trods af samarbejdet så har en underretning oftest en eller anden form for påvirkning på familien. Forældrene reagerer forskelligt, men nogen er meget nervøse og bekymret for de foranstaltninger, der nu skal ske. Som Kommune 3 fortæller, så er der mange, *"der har et billede af, hvad det er for nogen, der kommer her, som ikke svarer til virkeligheden"* (Kommune 3, Nordjyllands Politi).

At samfundet har dannet sig et billede af, hvem det er, der er borgere hos kommunen medvirker til, at forældrene i en Socialsøgssag kan føle sig stemplet. Denne form for stemplingsproces fokuserer Loseke på, da et socialt problem ifølge ham ikke eksisterer, inden det er defineret som et (Loseke, 2003: 14). I tilfældet her har samfundet altså defineret, hvilke borgere der underrettes på, og dermed været med til at konstruere et stemplingsproblem, netop fordi som citatet lyder, at mange har et billede af, hvad det er for nogen, der laves underretninger på. Yderligere fortæller en af informanterne, at forældre med lavere socioøkonomisk status oftere er mere åbne overfor, at de har et problem, som de ønsker hjælp til, end forældre med højere socioøkonomisk status, hvilket ifølge Loseke kan betyde, at der er en konsensus om at lavere stillede familier i samfundet er dem, der laves underretninger på. Loseke's udsagn er dog ret radikalt, og ifølge Howard Beckers (1963) stemplingsteori kan det at forældre med lavere socioøkonomisk status er mere åbne overfor hjælpen betyde, at vi gennem forskningen ved, at der er en overvægt af sociale problemer i de

lavere sociale klasser, og derfor føler de sig ikke stemplet, da de ikke betragtes som afvigere. Stemplingsteorien vil diskuteres langt mere i afsnit 3.10.2.

Et par af kommunerne pointerer, at en underretning fra politiet har en god vægt, idet det er en professionel organisation, hvorimod sandhedsværdien kan være sværere at vurdere i anonyme underretninger, da der kan ligge interessekonflikter heri. Dette er også en af grundene til, at kommunerne finder Socialsøg positivt. Men på trods af en pålidelig kilde som Politiet, kommer de underrettede forældre stadig med udenoms forklaringer, da vedkommende ved nogle af Socialsøgs-underretningerne ikke er dømt, hvilket følgende citat viser: *"... der kan stadig komme nogle gode forklaringer på, at det var min vens eller det var, at jeg er mistænkt og ikke dømt... Det er jo søgt, jeg er ikke i tvivl om, at jeg er bekymret, men jeg hører stadig forklaringerne komme"* (Kommune 1, Nordjyllands Politi).

En anden grund, til det positive syn på Socialsøg, er, at *"vi når at opdage nogen familier, som vi først ville nå senere... fordi det kommer med noget info, som vi ikke ville have tilgængeligt ellers"* (Kommune 5, Midt- og Vestjyllands Politi). Socialsøg er med til at give en historik, kommunerne har manglet særligt i forhold til familier, de har kendskab til i forvejen. Dette kan medvirke til et større indblik i forældrenes problematik, *"det kan for eksempel være en familie, hvor vi finder ud af, at den her mor, hun har været taget flere gange for spirituskørsel, altså det giver jo os en mulighed for og gå ind og snakke med den her mor om, der er måske nogle problemer med alkohol her, som vi ikke har haft øje for før eller har vidst"* (Kommune 3, Nordjyllands Politi). Historikken fra Socialsøg er altså medvirkende til, at kommunerne kan 'knække koden' og give familien den rette hjælp.

Et par af kommunerne fortæller også, at det har betydning for dem, om historikken omhandler, om forældrene er taget for mindre forseelser eller større, idet man godt kan være en rigtig god forælder, selvom man er kriminel, hvilket er noget Ole Jacobsen er særligt opmærksom på, når han udvælger gerningskoderne, for *"hvis en familiefar han er blevet sigtet for lov om euforiserende stoffer, og det i øvrigt er det eneste, han har lavet, så synes jeg ikke, så behøver han nødvendigvis at komme ud på sådan en liste. Det er jo hele tiden noget skøn, der kommer indover her. Det er det jo i alle sager, ikke"* (Jacobsen, Socialsøgs-ansvarlig, Rigspolitiet). I de fleste af Socialsøgs-underretningerne har kommunerne kendskab til familierne i forvejen, hvilket kan betyde, at Socialsøg ikke helt lever op til dets formål, hvor man egentligt ønsker at stoppe mistrivslens så tidligt som muligt (Rigspolitiet, 2018a: 1).

Omvendt kan det også indikere vigtigheden af Socialsøg, da kommunerne netop kan handle med foranstaltninger hurtigere i familierne, end inden de modtog disse underretninger. En forklaring på, hvorfor kommunerne har kendskab til de fleste familier inden modtagelsen af underretning kan skyldes, at systemet er relativt nyt, og derfor vil skaden være sket hos nogle familier, *"men i takt med at de bliver ældre og kommer ud og der kommer nye til, som vi så begynder at screene på et tidligere tidspunkt, jamen så begynder vi jo at fange flere og flere i sin tidligere og tidligere alder, men det er en langsigtet plan "* (Rasmussen, Socialsøgs-ansvarlig, Nordjyllands Politi). Knud Rasmussen er dog bevidst om, at man ikke kan fange alle familier via screeningen. Som ovenstående pointer tydeliggør, så vurderer alle undersøgelsens kommuner Socialsøg som en hjælp frem for ressourcekrævende.

3.8 Kommunernes forståelse af Socialsøg

Samtlige af undersøgelsens seks kommuner har en meget positiv forståelse af Socialsøg, da politiet med værktøjet har fået mulighed for at trække en historik på forældre, som giver en systematik, der ikke er set tidligere. Denne historik opstår ifølge kommunerne ved at sammenkoble forældres forskellige hændelser med politiet og derudfra laves en vurdering af, hvorvidt der skal foretages en underretning til kommunen. Essensen af kommunernes forståelse af Socialsøg er den samme som politiets forståelse. Dette ses også ved, at kommunernes hensigt med underretningen er den samme som politiets, at kunne tilbyde hjælp til familierne.

Socialsøg forstås som en underretning, der kommer igennem samme procedure som alle andre underretninger, kommunen modtager. Som pointeret ovenfor har Socialsøgs-underretninger oftest en høj bekymringsgrad, og informationerne er derfor meget brugbare i de fleste sager, da værktøjet *"kan give et oprids af en adfærd, som kan have stået på rigtig rigtig længe, og også noget som politiet ikke nødvendigvis ville have underrettet på tidligere"* (Kommune 1, Nordjyllands Politi). Der er altså generelt en meget positiv forståelse af Socialsøg.

3.9 Praktiske problemstillinger Socialsøg kan være med til at løse

Nedenstående afsnit vil opsamle nogle af de væsentligste praktiske problemstillinger, Socialsøg kan være med til at løse, med udgangspunkt i de ovenstående afsnit om politiet og kommunernes praktiske arbejde med Socialsøg.

3.9.1 Mistrivsel hos børn og unge identificeres tidligere

Ud fra politiets og kommunernes forståelse af Socialsøg kan det konkluderes, at Socialsøg på nogenlunde vis bidrager til at løse problemet med mistrivsel hos børn og unge, da værktøjet gør det muligt at identificere socialt udsatte børnefamilier på et tidligt stadie, hvilket som tidligere nævnt også er dets formål (Rigspolitiet, 2018a: 1). Med et tidligt stadie menes ikke, at man formår at identificere mistrivsel, før barnet mistrives – dette sker kun i ganske få tilfælde, som eksemplet med den 23-årige gravide kvinde. Men Socialsøg er en hjælp til at blive opmærksomme på mistrivsel tidligere, så kommunens hjælp til familien kan indtræffe på et tidligere tidspunkt, hvilket følgende citat pointerer: *"jamen fordelene ved det, det er jo, at vi kan blive opmærksomme på nogle ting, som foregår i familierne, og det er selvfølgelig i forhold til de børn, som vi er her for, så er det jo en fordel, at vi kan komme på forkant med nogen af de ting som måske senere kan udvikle sig til noget mere alvorligt"* (Kommune 3, Nordjyllands Politi). At kommunen via Socialsøg kan tilbyde familien en hjælp tidligere skyldes også, at Socialsøgs-underretninger medvirker til at få mere vægt på en sag, idet det er konkrete hændelser fra en professionel organisation. Dermed er Socialsøg også med til at løse problemet i, at kommunen modtager underretninger med højere vægt end anonyme underretninger.

Yderligere kan Socialsøg identificere mistrivsel på tværs af politikredsene, hvilket også gør, at mistrivsel kan opdages på et tidligere stadie. Alle familier opdages selvfølgelig ikke, men det har heller aldrig været hensigten, for *"nogen familier der ved vi også godt, at der sker et skred lige pludselig, man bliver fyret for arbejdet, ender i noget druk, kører spritkørsel og kører galt, og mister hus og hjem, fordi forsikringen ikke dækker og. Jamen indenfor 6 måneder kan du have et alvorligt socialt skred, som så begynder at gå udover børnene lige pludselig, og der opdager vi dem måske først for sent"* (Rasmussen, Socialsøgs-ansvarlig, Nordjyllands Politi).

Det er vigtigt at identificere mistrivsel så tidligt som muligt. Et praktisk problem, som kan modvirke dette, er, at kommunerne oftest modtager sagerne, når de er noget tid gamle. Derfor er det sjældent muligt at handle på sagerne akut. Der ses forskel mellem politikredsene i forhold til, hvor stort dette problem er. I Nordjyllands Politi, hvor de bruger flere ressourcer på Socialsøg, er de også hurtigere til at identificere mistrivsel og sende underretningen. Dette indikerer, at der er en sammenhæng mellem jo flere ressourcer – ansatte – der sættes af til Socialsøg, jo større er sandsynligheden for at mistrivslen identificeres tidligere og at kommunerne kan handle akut på problemet.

3.9.2 Socialsøgs systematiske bidrag ift. tidligere metoder

Politiets underretning til kommunen før Socialsøg skete på én måde, som var gennem en socialrapport, hvor der underrettes på en enkelt hændelse, der vækker bekymring for barnet hos den enkelte betjent. Med andre ord, havde du *"kun din mavefornemmelse, altså din politinæse, der kan sige, der er noget galt her, eller jeg synes, at jeg har været ude før, eller hvis du er ude til et eller andet og siger, jeg får sgu ondt i maven, det er det udtryk, vi bruger"* (Rasmussen, Socialsøgs-ansvarlig, Nordjyllands Politi). Socialrapporterne er altså meget betjentbestemt, og derfor oplever kommunerne også, at Socialsøg løser det praktiske problem, at de får underretninger tilsendt mere systematisk nu end før. En kommune kunne før Socialsøg spørge sig selv om *"hvordan kan de have været ude i den familie ti gange for eksempel på et år, og ikke fortælle os om det. Altså det oplever jeg faktisk ikke, at det sker mere"* (Kommune 3, Nordjyllands Politi).

Som tabel 1 viser, så ses der ikke kun en stigning i antallet af politiets underretninger til kommunen pga. Socialsøgs-underretningerne, men der ses også en stigning i socialrapporterne, hvilket som før skrevet kan skyldes den opmærksomhed, de har fået i en politikreds efter implementeringen af Socialsøg. Denne påstand underbygges af, at antallet af socialrapporter i Nordjyllands politikreds i 2018 er næsten tre gange så højt som antallet i Midt- og Vestjyllands politikreds. Socialsøg har altså været en brik i at få løst det praktiske problem med at vende betjentenes holdning fra, at kommunerne ikke anvendte socialrapporterne til noget til at de er meget brugbare, hvilket følgende citat pointer: *"... hvorimod efter Socialsøg er blevet indført, der er der kommet mange flere beskrivelser og oplysninger i politiets underretninger – ligesom at politiet også nogen gange medsender billeder,*

ehm, så min oplevelse er, at politiet har børnenes indblanden, når de kommer frem i de forskellige familier og personer” (Kommune 1, Nordjyllands Politi).

Som citatet fortæller, så er datakvaliteten internt i politiet blevet bedre, men ifølge Knud Rasmussen kunne han godt tænke sig, at datakvaliteten blev endnu bedre. Det er en af ulemperne ved Socialsøg, da en lavere datakvalitet lettere kan medvirke til stempling, hvis man underretter på en sag, som ikke har nok informationer, hvilket kan medføre, at man kommer til at underrette de forkerte. Næste afsnit diskuterer stemplingsteorien mere dybdegående.

Modsat politiet får kommunerne andre underretninger, som også fokuserer på forældrenes risikoadfærd, hvor underretninger fra sygehuse, læger, psykiatrien, misbrugscentret, jobcentret og jordmødre nævnes. Kommunerne arbejder rigtig meget indenfor denne risikotankegang.

3.9.3 Samarbejde på tværs af myndighederne

Både kommunen og politiet nævner, at de har et godt samarbejde med hinanden, og at samarbejdet kun er blevet styrket gennem Socialsøg, hvilket følgende citat eksemplificerer *”Jeg oplever også, at politiet oftere ringer indtil os og spørger, det havde jeg så sent som i går, en betjent der ringede ind og sagde, at jeg har nogle oplysninger sådan og sådan og sådan, tænker du, at vi skal underrette? Ehm, og simpelthen få vejledning til, er det her nok til en underretning eller ej, og det tænker jeg er en stor åbning fra politiet ift. at det er noget, de har fokus på. De vil ikke belaste os med for mange underretninger, men de vil faktisk også gerne have underrettet, når de tænker, at det er nødvendigt. Så jeg synes, at der er et rigtig godt samarbejde” (Kommune 1, Nordjyllands Politi).* Kommunerne mærker også et forbedret samarbejde ved, at de i færre tilfælde end før Socialsøg undrer sig over, hvorfor politiet ikke har kontaktet deres sociale bagvagt ved hændelser, hvor kommunen opfatter bekymringsgraden som stor for barnet. Omvendt er kommunerne også klar over, at deres tilbagemeldinger netop er med til, at politiet – her beredskabet - samarbejder bedre med dem, og at disse mangler i nogle henseende.

Som Knud Rasmussen pointerer, så er de *"blevet meget bedre til at snakke med hinanden i stedet for at snakke til hinanden"* (Rasmussen, Socialsøgs-ansvarlig, Nordjyllands Politi). Signe Andersen fra Nordjyllands Politi er enig i dette, men ser et praktisk problem i, at kommunerne ikke må give dem konkrete oplysninger om de specifikke sager, såsom hvorvidt underretningen har vist sig at være bekymrende og hvilke foranstaltninger, de igangsætter. Kommunen er dog forpligtet til at give politiet en orientering om, hvorvidt underretningen ikke førte til noget, om den iværksat et § 11 eller § 50 forløb. Dette gør kommunerne dog kun i nogen grad, og Signe Andersen er overbevidst om, at de kunne lære rigtig meget af, hvis man måtte udveksle endnu flere oplysninger om den specifikke sag på tværs af myndighederne. Så ville Socialsøgs-medarbejderne blive langt mere sikre i, hvilke sager de bør underrette på, og hvilke de slet ikke bør. Dette vil også mindske risikoen for stempling, som diskuteres i næste afsnit.

I Midt- og Vestjyllands Politi har Socialsøgs-medarbejderen forsøgt at imødegå denne problematik ved at besøge alle kommuner, hvor et af formålene netop var at erfaringsudveksle, og i den forbindelse har de *"fået etableret nogen retningslinjer for hvordan og hvorledes, hvad der er vigtigt for dem at vide, sådan så jeg også kan komprimere mine underretninger, så de heller ikke tager så lang tid for mig at lave eksempelvis. Men jeg synes, at det er et godt samarbejde, og der har jeg også givet udtryk for, at jeg rigtig gerne vil have de her orienteringer tilbage ikke mindst for min egen skyld, men også for mine politikolleger for jeg ved, at det betyder også noget for dem og vide, hvad der egentligt er sket efterfølgende"* (Hansen, Socialsøgs-medarbejder, Midt- og Vestjyllands Politi). Erfaringsudvekslingen stopper dog ikke problematikken i, at kommunerne lovmæssigt ikke må videregive bestemte oplysninger.

3.10 Teoretiske problemstillinger Socialsøg kan være med til at løse

Nedenstående afsnit vil sætte Socialsøg ind i en teoretisk kontekst ud fra ovenstående analyse, og derudfra diskutere hvorvidt Socialsøg kan bidrage til at løse problemstillinger inden for kriminologiske teorier, hvor risikofaktorer er i spil og ud fra stemplingsteorien. Ydermere vil afsnittet starte med at vurdere, hvorledes Socialsøg passer ind i nutidens kriminalitetsforståelse.

3.10.1 Passer Socialsøg ind i nutidens kriminalitetsforståelse?

Som jeg har redegjort for i problemfeltet, befinder vi os ifølge Flemming Balvig i det senmoderne paradigme, der er kendetegnet ved, at kriminalitet skal ses som en normalitet, og noget samfundet skal forsøge at tackle på bedst mulig vis (Balvig, 2002; Greve, 1972; Borch, 2002; Feeley and Simon, 1992). Dette gør, at forebyggelsestankegangen er meget central, da en kriminel netop bliver afbilledet som et farligt individ og som en risiko, der skal håndteres (Garland, 2001). Ovenstående analyse viser, at Socialsøg passer godt ind i nutidens kriminalitetsforståelse, da dette er et forebyggende screeningsværktøj, der via teknologien kategoriserer forældre – både kriminelle og ikke kriminelle - ud fra risikofaktorer for at kunne vurdere, hvorvidt de udgør en risiko for deres barns trivsel. Som nævnt i afsnit 3.3 stemmer Socialsøg også godt overens med Feeley & Simons nye pønologi, som benævnes "Actuarial justice", der ligesom det senmoderne paradigme fokuserer på risikominimering og forebyggelse af fremtidige lovovertrædelser. Dog har Socialsøg en mere socialpolitisk vinkel frem for rent kriminologisk, som den nye pønologi er tiltænkt i.

Den nye pønologi har en radikal anderledes tankegang end den gamle, hvor Feeley & Simon argumenterer for, at den nye pønologi involverer skift på tre distinkte områder. Det første område omhandler skiftet i fremkomsten af nye diskurser, hvor det aktuariske sprog omkring sandsynlighed og risici vil erstatte tidligere diskurser omkring kliniske diagnoser og moralske beskrivelser af individet (Feeley & Simon, 1992: 552). På det andet område omfatter skiftet dannelsen af nye mål for systemet, hvor fokus ikke længere er at fjerne kriminalitet gennem resocialisering og kriminalitetsbekæmpelse men derimod fokusere på en mere effektiv kontrol og systemets interne styringsprocesser (Feeley & Simon, 1992: 455). På det tredje område ses skiftet ved indførelsen af nye teknikker, der tydeliggøres ved mere kosteffektive former for forvaring og kontrol, samt nye teknologier til at identificere og klassificere risici (Feeley & Simon, 1992: 457). Hermed forsøger man altså at klassificere og håndtere kriminelle ud fra primært statistiske risikovurderingsredskaber, hvorfor den nye pønologi arbejder ud fra metoder som aggregerede data, statistiske procedurer, sandsynlighedsberegninger, risikovurderinger mm. (Feeley & Simon, 1994). Det er særligt indenfor det tredje skift, Socialsøg placerer sig, da teknologien bruges til at identificere og klassificere risikable forældre ud fra statistisk aggregerede data, hvor risikofaktorer, her udvalgte gerningskoder, bestemmer kategoriseringen. I forhold til det andet skifte så

stemmer Socialsøg ikke helt overens med Feeley & Simons tankegang, da Socialsøg er et værktøj, der har fokus på resocialisering ved at kommunerne tilbyder hjælp til familierne. Dette viser også den socialfaglige vinkel frem for den rent kriminologiske, selvom de overlapper hinanden.

De udvalgte gerningskoder vurderes at være i fin overensstemmelse med de risikofaktorer Farrington & Walsh (2007) definerer som væsentligste i forhold til, om barnet senere vil have en kriminel adfærd. Et eksempel herpå er, at hændelserne indenfor gerningskoderne *husspektakler, vold, trusselsager* og *sædelighed* alle kan høre under risikofaktorerne *konflikter blandt forældrene* og *omsorgssvigt*. Yderligere vil nogle af Socialsøgs hændelser medføre eller have medført en dom og dermed straf til forældrene, hvilket også har betydning for risikoen for, hvorvidt barnet senere i livet bliver kriminel (Farrington & Walsh, 2007: 56-57). At gerningskoderne stemmer overens med Farrington & Walshs (2007) risikofaktorer kan betyde, at de "rigtige" forældre kategoriseres ud fra de rigtige data i Socialsøg, og der er sandsynlighed for, at barnet får den nødvendige hjælp på et tidligere stadie og mistrivslens konsekvenser mindskes. På den måde er Socialsøg med til at løse problemstillinger indenfor kriminologiske teorier som *social indlæringsteori, social bond theory, selvkontrol* og *social learning theory*, da det alle er teorier, der forklarer sammenhængen mellem barnets opvækst og kriminalitet, og teorier hvor risikofaktorerne er i spil.

Ud fra ovenstående kan det fremhæves, at Farrington & Walshs teori om risikofaktorer og Feeley & Simons analyse om den nye pønologi synes at have en forklaring i forhold til Socialsøg, da mistrivslens hos børnene identificeres tidligere end før implementeringen. Dette medfører forhåbentligt, at færre unge begår kriminalitet, hvilket følgende citat også pointerer "*Altså fordelene er, at vi forhåbentligt kan sætte ind på et tidligt stadie i de her familier, at vi kan få nogle børn, som helst ikke skulle blive kunder ved politiet om 10-15 år*" (Andersen, Socialsøgs-medarbejder, Nordjyllands Politi).

Selvom teorierne umiddelbart synes at have en forklaringskraft, er der områder, hvor Socialsøg ikke passer ind i nutidens kriminalitetsforståelse ud fra Feeley & Simons analyse. Disse områder kan forklares ud fra nogle forbehold, hvor man særligt bør være opmærksom på to. Et af områderne hvor Socialsøg adskiller sig fra Simon & Feeleys nye pønologi er

omkring en af deres væsentligste praksisser *inkapacitering*, hvor der på dansk menes umyndiggørelse. Formålet med inkapacitering er ikke at mindske kriminalitet ved at ændre den kriminelle eller den sociale kontekst, men ved at ændre fordelingen af kriminelle i samfundet. Inkapacitering forsøger dermed at fjerne kriminelle fra gaden, så de ikke har mulighed for at begå ny kriminalitet. I forlængelse heraf sanktioneres man ikke ud fra forbrydelsens grovhed men ud fra ens risiko-profil, hvilket omtales *selektiv inkapacitering* (Feeley & Simon, 1994: 281-282). Som tidligere nævnt er Socialsøgs formål ikke at sanktionere eller inkapacitere, men derimod at hjælpe familierne ved at ændre på den sociale kontekst, så mistrivslens i hjemmet kan ophøre, og dermed en eventuel senere indespærring, både i forhold til forældrene men også i forhold til barnet, kan undgås.

Sanktioneringens forskelligheder kan forklares ud fra forbeholdet, at teorier og diskurser altid vil have form af den kontekst og kultur, de er formet af. Feeley & Simons nye pønologiske strategi skal af den grund forstås ud fra en amerikansk kontekst, hvorimod dette speciale fokuserer på Socialsøg i en dansk kontekst. At vi i den danske kontekst fokuserer mere på at hjælpe end i den amerikanske kan blandt andet forklares ud fra tesen om *scandinavian exceptionalism*, som er den humane straffe-kultur de skandinaviske lande har sammenlignet med andre lande, særligt de anglo-amerikanske (Pratt, 2007: 120). Pratt fokuserer særligt på de humane forhold i fængslerne, hvor princippet om normalisering eksisterer. Denne humane straffe-kultur skyldes ifølge Pratt skandinavernes universelle velfærdsstat, som er kendetegnede ved solidaritet og lighed, og at landene har relativt homogene befolkninger, hvilket gør, at den sociale afstand mellem forskellige samfundsgrupper ikke er særlig stor (Pratt, 2007). Denne lighed mellem individerne agerer som barrierer mod overdrevent strenge straffe, og dømte opfattes oftere som endnu en gruppe af velfærdsmodtagere end faglige outsiders i sammenligning med andre lande, især de anglo-saksiske (Pratt, 2007: 129-130). Ud fra Pratts forståelse skyldes det altså samfundets opbygning og velfærdsstatens værdier, at Socialsøg er tænkt som en hjælp frem for en straf. Hermed menes ikke, at det amerikanske samfund aldrig har et ønske om at hjælpe, men det kunne tænkes, at hvis de implementerede Socialsøg, hvis formål stadig var at identificere mistrivsel hos børn tidligere, så ville deres tilgang være lidt en anden qua den skandinaviske *exceptionalisme*. Balvig understøtter Pratts argumenter, idet han også pointerer, at velfærdsstatens ideer influerer på Danmarks strafferetlige tendenser. Ligeledes bærer en del

af landets politik stadig præg af en socialdemokratisk tankegang (Balvig, 2005: 185).

Et andet punkt hvor Socialsøg adskiller sig fra Feeley & Simons analyse, er, at Feeley & Simon lægger vægt på, at den nye pønologi beskæftiger sig med grupper af individer, der vurderes som farlige ud fra risikofaktorerne. Det gælder i nogen grad for Socialsøg, da risikofaktorerne benyttes til at identificere grupper af forældre, men hvor hver enkelt forælder i gruppen efterfølgende vurderes af Socialsøgs-medarbejderen, hvilket gør, at disse ikke kun identificeres ud fra teknologisk aggregerede data. Der er derfor tale om forskellige niveauer og tilgange til det at risikovurdere i de to kontekster, hvor man kan sige, at en skønsmæssig vurdering naturligvis ikke er det samme som et forskningsbaseret statistisk redskab. Begge har teoretiske konsekvenser, hvilket afsnit 3.10.2 uddyber.

Den andet forbehold, man bør være opmærksom på, er, at Feeley & Simons analyse blev nedskrevet i starten af 1990'erne, og samfundet kan have forandret sig meget siden. Ifølge Zedner (2007) virker Feeley & Simons argumenter dog stadig til at være fremtrædende, da hun beskriver, hvordan samfundet er gået fra et post-crime til et pre-crime samfund; et samfund hvor muligheden for at forebygge risici vægtes højere end responsen på en kriminel handling, der er sket. Det temporale perspektiv er skiftet til et ønske om at forudse og forebygge den kriminalitet, der endnu ikke har fundet sted, og som måske aldrig vil finde sted. Dette gøres gennem faktorer som kalkuleringer, risiko, usikkerhed, overvågning, beskyttelse, sikkerhedsforanstaltninger og frem for alt stræben efter sikkerhed (Zedner, 2007: 262). Hendes pointer er derfor relativt sammenlignelige med den nye pønologi, Feeley & Simon præsenterede, og Zedner argumenterer i det hele taget for, at risiko- og den aktuariske tankegang kun er blevet mere aktuel i de vestlige samfund sidenhen (Zedner, 2007). Dette understøttes af Borch, som hævder, at *"der også viser sig nypønologiske tendenser i Danmark"* (Borch, 2002: 69), som ved det almindelige politiarbejde, *"hvor indsatsen i høj grad rettes mod grupper af individer, der statistisk set knytter sig større risici til"* (Borch, 2002: 69). Dette gør sig også gældende i Socialsøg, og det kan derfor ud fra ovenstående understreges, at der ses ny pønologiske tendenser i Socialsøg.

3.10.2 Hvorvidt stempler Socialsøg?

En anden teoretisk problemstilling, Socialsøg kan bidrage til forståelsen af, er ud fra Howard Beckers (1963) stemplingsteori. I følgende citat konkretiserer han sin teoretiske pointe: *"Social groups create deviance by making the rules whose infraction constitutes deviance, and by applying those rules to particular people and labelling them as outsiders. From this perspective deviance is not a quality of the act the person commits, but rather a consequence of the application by others of rules and sanctions to an offender. The deviant is one to whom that label has successfully been applied; deviant behaviour is behaviour that people so label"* (Becker, 1963: 9). Som citatet pointerer, mener Becker, at omgivelsernes opfattelser af et individ som anderledes medfører, at vedkommende stemples som anderledes og afviger. Ethvert samfund og sociale grupper skaber afvigelse ved at opstille regler, som skaber afvigelse, når de bliver overtrådt og ved at anvende disse regler på bestemte personer og stemple dem som outsiders. Afvigende adfærd er derfor adfærd, som grupper af individer definerer som afvigende. Denne afvigelse kan have alvorlige konsekvenser for individet, der bliver stemplet, da det over tid kan forandre individets personlige identitet og give vedkommende en ny status (Becker, 1963: 32).

I interviewende påpeger en af kommunerne, at Socialsøg har bidraget til at løse stemplingsteoriens konsekvenser pga. den større systematik, der er kommet i underretningerne. Et eksempel herpå omhandler en ung mand, der er sigtet for at have stjålet fra et familiemedlem, hvor familien selv tager hånd om sagen, som så afsluttes, og den unge mand får lov at starte på en frisk. Nogle måneder senere modtager kommunen en underretning på denne unge mand, hvilket gør, at de først der bliver bekendt med sagen og skal foretage en partshøring. Det resulterer i, at *"den her unge mand bliver meget meget ked af det, og meget frustreret, fordi at det måske også går op for ham et eller andet sted, at det her måske kan forfølge ham lidt længere, end han lige havde regnet med, kan man sige. Og det er en lille ting men for ham var det bare, altså nu følte han ligesom lige, at han havde skiftet skole, han var kommet på en efterskole og var startet lidt på en frisk og nu forfulgte det ham igen"* (Kommune 1, Nordjyllands Politi). Citatet viser, hvordan en afvigende handling kan forfølge en, og ifølge Becker i værste fald forandre vedkommendes identitet, hvis det sker flere gange over tid, da dette kan give en selvopfyldende profeti (Becker, 1963: 34). At underretningerne efter implementeringen af Socialsøg modtages langt mere systematisk kan medvirke til at løse

problematikken om, at individet stemples flere gange – og dermed får en selvopfyldende profeti.

Det er dog væsentligt at nævne, at kommunerne er enige om, at familierne reagerer meget forskelligt på en underretning fra Socialsøg, og at nogle derfor stadig vil kunne føle sig stemplet som dårlige forældre, hvilket følgende citat viser: ” *fordi man selvfølgelig kan føle sig noget stemplet ift., om jeg så ikke kan være en god nok forælder, fordi jeg har de her udfordringer*” (Kommune 6, Midt- og Vestjyllands Politi). Samtidig pointerer kommunerne også, at en forælder også sagtens kan føle sig stemplet ved andre underretninger end dem fra politiet, og derfor er forældrenes reaktion ikke anderledes af den grund.

En anden informant fortæller: ” *...det afhænger også af, hvad der er normalt for dig og hvad der er normalt for de her mennesker. Fordi for mig ville det være afsindigt vildt, hvis jeg blev ringet op fra kommunen og ville vide, at de havde fået en underretning, men for nogle familier har de været så mange, altså de kender os, deres venner kender os, du ved, det er en almindelig del i deres hverdag, så det er ikke lige så skørt for dem, som det vil være for mig*” (Kommune 5, Midt- og Vestjyllands Politi). Som citatet pointerer, så er det forskelligt, hvorvidt den enkelte forældre føler sig stemplet eller ej. Dette kan ifølge Becker skyldes flere grunde. For det første at vedkommende har dannet sig en *career* indenfor afvigelsen og dermed ikke længere opfatter, her en kommunal underretning, som afvigende (Becker, 1963: 30). Argumentet støttes op af, at en del af de underrettede familier er kendt af kommunerne i forvejen. For det andet så føler nogle forældre sig ikke stemplet, fordi deres omgivelser ikke definerer en kommunal underretning som afvigende. Som citatet pointerer, så kan det skyldes, at deres omgivelser selv er klienter hos kommunen. Denne pointe kan sammenkobles med den tidligere nævnte pointe om, at samfundet har en klar definition af, hvem der underrettes på til kommunen – og dermed er afvigere – selvom denne definition ikke altid svarer til virkeligheden. Idet der er en overvægt af sociale problemer i familier med lavere socioøkonomiske vilkår og at kommunerne fortæller, at dem med lavere socioøkonomisk status reagerer mere åbent, om at de har et problem, end dem med højere socioøkonomisk status, kan betyde, at samfundet ikke definerer en kommunal underretning som samme afvigelse ved de lavere socioøkonomisk stillede end de højere socioøkonomisk stillede – og dermed føler de ikke samme stempel. Følgende citat underbygger dette: ” *Og andre forældre*

ser det som ja en stor skam, fordi de er fra helt almindelige ressourcestærke familier måske... Det er meget forskelligt" (Kommune 6, Midt- og Vestjyllands Politi).

Selve it-værktøjet Socialsøg besidder også en social skævvridning, som de Socialsøgs-ansvarlige er fuldt opmærksomme på. De er godt klar over, at de lettere kan komme til at stemple nogle i de sociale kvarterer, hvor man bor væg mod væg, frem for i de velhavende villakvarterer, hvor der er længere til naboerne, og hvor det derfor er sværere at observere og anmelde et husspektakel eksempelvis, men *"det får os ikke til at lade være med at underrette kommunen om det"* (Rasmussen, Socialsøgs-ansvarlig, Nordjyllands Politi). Bekymringen om skævvridningen ses også i den nye pønologi, da det oftere er den amerikanske underklasse, der indfanges af risikofaktorerne (Feeley & Simon, 1994: 298). Netop skævvridningen og stemplingsproblematikken havde de Socialsøgs-ansvarlige i opstarten lange debatter og snakke om, men de kom også frem til, at deres underretning kun var en mistanke om mistrivsel, og *"så har kommunen nogen fantastisk dygtige, meget dygtige uddannede folk, der kan sidde og vurdere det her. Og vi er ret sikker på, at de vurderer rigtig rigtig godt, og hvis de siger, at det her er intet for os, så ryger det over til en side, væk med den"* (Rasmussen, Socialsøgs-ansvarlig, Nordjyllands Politi). At kommunerne vurderer Socialsøgs-underretningerne til at have en høj bekymringsgrad kan også underbygge Knud Rasmussens pointe om, at de gjorde det rigtige i at implementere Socialsøg trods skævvridningen.

Et andet element, der har været pointeret flere gange i analysen, er den skønsmæssige vurdering, som både er i forhold til udvælgelsen af de informationer, der står i Socialsøg og i forhold til at underretningen sker på baggrund af en vurdering fra den enkelte Socialsøgs-medarbejder. Dette er politiet meget opmærksomme på, særligt i forhold til udvælgelsen af de risikofaktorer, eller gerningskoder, der står i systemet, hvilket afsnit 3.7 også pointerer – netop med henblik på ikke at komme til at stemple "de forkerte". At de udvalgte gerningskoder stemmer fint overens med Farrington & Walshs (2007) risikofaktorer medvirker til, at sandsynligheden for at stemple forældre, der ikke er afvigere i forhold til barnets mistrivsel, mindskes. Derudover kan det på den ene side løse problematikken omkring stempling, idet Socialsøgs-medarbejderen vurderer hver enkelt sag i Socialsøg, da underretningen derved ikke kun sendes ud fra risikofaktorerne. Men på den anden side kan dét, at underretningen hviler på en skønsmæssig vurdering også medføre, at en forælder føler

et stempel, selvom vedkommendes adfærd ikke har været afvigende nok, altså at man stempler den forkerte. Dette er en bekymring, som begge Socialsøgs-medarbejdere er opmærksomme på, hvilket følgende citat indikerer: *"Der er selvfølgelig også den fare, som du jo selv siger, at der er nogen familier, der bliver ramt, som hvor det altså bliver tilbagevist, at der er ikke nogen bekymring. Den bekymring vi udlæser af vores systemer er ikke reel, når kommunen de kommer ud. Og det gør noget ved familierne, det er jeg slet ikke i tvivl om"* (Andersen, Socialsøgs-medarbejder, Nordjyllands Politi). At datakvaliteten internt i politiet er blevet bedre, og at beredskabet er blevet bedre til at skrive socialrapporter, gør også at denne problematik ses mindre, men som nævnt kan datakvaliteten blive endnu bedre, og dermed kan endnu færre, der ikke er afvigere, stemples.

Ud fra ovenstående kan det understreges, at underretningerne fra Socialsøg har løst en af de større konsekvenser ved stemplingsteorien, da dens systematik medvirker til, at det er sværere for individet at få en selvopfyldende profeti, da den afvigende adfærd ikke påtales flere gange over en længere tidsperiode. Men som ved alle slags underretninger, kan det ikke undgås, at nogle forældre vil føle sig stemplet. Ydermere er det særligt vigtigt at påpege, at Socialsøgs-underretningen blot er en bekymring for et barns mistrivsel, og som en af informanterne siger, så ved hun, *"at der har været rigtig meget debat ift. det her med at man dømmes folk, og den køber jeg ikke, fordi de mennesker der skal modtage den her information, det er socialrådgivere ligesom mig, og jeg kan sagtens vurdere er min påstand i hvert fald, hvad der har indflydelse på barnet eller ej. Vi vil rigtig gerne have den, så skal vi nok tage vurderingen af alt efter, hvad det er for en familie, vi har med at gøre og det er børnenes trivsel og sikkerhed, der er vigtigst for mig"* (Kommune 1, Nordjyllands Politi) – for ja, man kan godt være en god weekendfar og samtidig kriminel!

3.11 Net-widening: Når kontrolsystemet udvider sig

"Lad os forestille os, at indgangen til kontrolsystemet er som et kæmpestort fiskenet. Nettets udseende og bevægelser er uforståelige og indviklede, og det betjenes af en hær af forskellige fiskere... Samfundet er havet – enormt, oprørt og fuldt af ukortlagte strømme, skær og andre farer. Afvigerne er fiskene" (Cohen, 1985: 57-58). Metaforen om fiskenet bruger Stanley Cohen (1985), når han skal forklare samfundets kontrolsystem, som hele tiden udvikler sig – nettet bliver større, sværere at florere rundt i og meget mere indgribende. Som Cohen også

siger, så *"kommer interventionen nu tidligere, rammer flere, udstrækkes til grupper, som ikke formelt er domfældte, og bliver mere intensiv. Og alt dette finder sted i organer, som er indflettet i retssystemet"* (Cohen, 1985: 70). Socialsøg er et godt eksempel på, at nettet udvides i et organ, der er indenfor retssystemet, og at det forholdsvis nye it-værktøj er endnu et kontrolsystem i samfundet, hvor forældrene, eller fiskene, fanges ud fra systemets risikofaktorer. Disse fisk ville ikke nødvendigvis være fanget, hvis Socialsøg ikke eksisterede, hvilket ifølge Cohen kan have flere konsekvenser, herunder stempling, da det udvidede net lettere medvirker til, at de "forkerte grupper" bliver fanget (Cohen, 1985: 66). Socialsøgs implikationer herved er diskuteret i ovenstående afsnit om stemplingsteori.

At nettet udvides betyder også, at samfundet får en stigende indblanding i familie- og privatliv og dermed bliver bekendt med flere private informationer. Det betyder, at en større del af vores handlinger og tanker overvåges og registreres, og som Cohen udtrykker det, er social kontrol blevet et paranoidt landskab, hvori der sker ting med os, uden at vi ved, af hvem, hvorfor eller hvornår de udføres, eller om de overhovedet sker (Cohen, 1985: 20). Overvågning er altså en konsekvens af kontrolsystemet og bliver oftest en modsætning til forebyggelse. Det er derfor relevant, særligt med den nuværende kriminalitetsforståelse i samfundet, at gøre op med sig selv, hvem har ret til rettighederne. Som jeg beskrev i problemfeltet, er individet i det senmoderne samfund karakteriseret ved at være langt mere individualistisk (Balvig, 2005: 180) og vægter derfor også sin personlige frihed højt. Men igen bør man spørge sig selv om, "hvem har ret til rettighederne"? Hvis man ønsker at beskytte sin personlige frihed, bør man spørge sig selv om, "hvem beskytter børnenes personlige frihed"? I mange familier er det forældrene, men der findes også flere familier, hvor forældrene ikke gør det, familier hvor børnene mistrives. Her er forebyggelsesværktøjet Socialsøg med til at beskytte børnene og deres rettigheder.

Kapitel 4. Konklusion

I kølvandet på Danmarks mest omtalte skræksager om seksuelt misbrug, vanrøgt og mishandling af børn opstod Socialsøg, der er et relativt nyt it-værktøj indenfor politiet. Socialsøg kan via teknologien bidrage til at identificere socialt udsatte børnefamilier på et tidligt stadie ud fra forældrenes risikofaktorer, hvor politiets hidtil forebyggende værktøjer har haft fokus på barnets risikofaktorer.

Dette speciale har gennem et eksplorativt casestudie med interviews fra kommunale- og politimedarbejdere og observation undersøgt, hvorvidt det kriminalpræventive it-værktøj Socialsøg forstås og anvendes blandt de centrale aktører, samt hvilken betydning det har for potentielle praktiske og teoretiske problemstillinger. Indeværende resultater er afgrænset til politiets og kommunernes forståelser af Socialsøg på trods af, at borgerne, der berøres af Socialsøgs-underretningerne, også er en central aktør. I det følgende præsenteres specialets fund.

Politiets forståelse af Socialsøg er, at man gennem forældres risikoadfærd kan identificere mistrivsel hos børn, eller noget der senere kan udvikle sig til mistrivsel. Bekymringen for mistrivsel identificeres ud fra helhedsbilledet af en forælders forskelligartede sager med politiet, hvor det er en aktuel hændelse, der vækker opsigt i it-systemet. Dermed giver værktøjet også mulighed for at indfange mistrivsel, som den enkelte politibetjent ikke opdager i dagligdagen. Formålet med Socialsøg er ifølge politiet klart at hjælpe familierne, hvilket gør, at Socialsøg er det første værktøj indenfor politiet, der opererer udenfor strafferetsplejeloven. Forståelsen og meningen med Socialsøg er altså, at man kan nedbringe risikoen for at børn og unge bliver udsat for omsorgssvigt og eventuelt senere i livet ender i misbrug, får adfærds- og psykosociale problemer og selv begår kriminalitet – altså udvikler samme risikoadfærd som deres forældre.

Kommunernes forståelse af Socialsøg er meget positiv, hvilket samtlige af undersøgelsens kommunale medarbejdere pointerer. Dette skyldes, at underretninger sendt fra Socialsøg giver en historik på forældre og en systematik, der ikke tidligere er set. Dette er særligt brugbart i forhold til at kunne tilbyde hjælp og de rigtige foranstaltninger til familierne på et

tidligere tidspunkt. Socialsøgs-underretningerne har oftest en høj bekymringsgrad, hvilket gør, at dens vægt i forhold til andre underretninger er særlig anvendelig. Dette skyldes, at sandhedsværdien i underretningen vurderes højere af den aktuelle borger, idet den kommer fra en professionel organisation frem for en anonym underretter.

Det er særligt indenfor tre områder, Socialsøg har bidraget med en løsning på praktiske problemstillinger, hvilket udledes fra politiet og kommunernes forståelse. Det første område er, at Socialsøg er med til at identificere mistrivsel hos børn og unge tidligere i forhold til; at mistrivslen opdages tidligere, mistrivsel kan identificeres på tværs af politikredse og den vægt Socialsøgs-underretningen har for kommunen. Der ses herunder en sammenhæng i, at jo flere ressourcer der bruges på Socialsøg, jo større er sandsynligheden for, at mistrivslen identificeres tidligere. Det andet område er, at Socialsøg bidrager til at politiets underretninger sendes mere systematisk til kommunerne nu, end da politiet kun underrettede via socialrapporterne, der var betjentbestemt. Ydermere har italesættelsen af socialrapporternes vigtighed medvirket til en stigning i antallet af socialrapporter, og dermed bedre datakvalitet for Socialsøgs-underretningerne. Denne kunne dog godt blive endnu bedre. Det tredje område omhandler, at Socialsøg har bidraget til et bedre samarbejde blandt myndighederne. Samarbejde kunne dog forbedres mere, hvis kommunerne måtte oplyse om flere specifikke informationer i den konkrete sag til politiet.

I forhold til de kriminologiske teorier har Socialsøg vist sig at have en forklaring på teorier, der forklarer en sammenhæng mellem barnets opvækst og senere kriminel adfærd, da disse også er teorier, hvor risikofaktorer som eksempelvis konflikter blandt forældre, manglende opsyn og støtte fra forældrene, misbrug af rusmidler i familien, omsorgssvigt og forældrenes kriminelle baggrund er i spil. Dette gør, at Socialsøg er med til at løse problemstillinger indenfor teorier som *social indlæringsteori*, *social bond theory*, *selvkontrol* og *social learning theory*. Yderligere løser Socialsøgs større systematik i underretningerne *stemplingsteoriens* konsekvens selvopfyldende profeti, som er, når individer der stemples over flere gange forandrer sin identitet. Omvendt kan parametre som socioøkonomisk status og den skønsmæssige vurdering i forhold til udvælgelsen af informationer i systemet, her gerningskoder, og at underretningen til kommunen sker på baggrund af den enkelte Socialsøgs-medarbejder beslutning være med til at nogle forældre føler sig stemplet. Der er

dog enighed om blandt informanterne, at bekymringen for stempelingen ikke skal vægte over bekymringen for barnets trivsel.

Slutteligt er det interessant, at Socialsøg passer forholdsvis godt ind i nutidens kriminalitetsforståelse, da det er et forebyggende screeningsværktøj, der via teknologien kategoriserer forældre ud fra risikofaktorer for at kunne vurdere, hvorvidt de udgør en risiko for deres barns trivsel. Mange forskere interesserer sig for denne nye kriminalitetsforståelse, og en del af dem er belyst i specialet, men særligt Feeley & Simons strategi om den nye pønologi stemmer godt overens med Socialsøg. Den nye pønologi og Socialsøg har dog forskelligheder, hvor den væsentligste er i forhold til sanktionering. Her vurderes forbeholdet for kontekst og kultur at spille ind, da den nye pønologi skal forstås ud fra en amerikansk kontekst, mens specialet fokuserer på Socialsøg i en dansk kontekst. Her synes tesen om *scandinavian exceptionalism* at have en forklaringskraft.

På trods af forskelligheder er der blandt forskere enighed om, at samfundet bevæger sig mere i en retning, hvor kriminalitet skal ses som en normalitet, og noget samfundet skal forsøge at tackle på bedst mulig vis. Derfor vil forebyggelsestankgangen fortsætte med at være meget central, og selvom ingen kan spå om fremtiden, er det ud fra specialets perspektiver forventeligt, at teknologien og risikofaktorer vil få en endnu større betydning i forhold til fremtidens kriminalitetsforebyggelse. Dette gør, at specialets tendenser og ovenstående konklusioner kan perspektiveres til et andet eventuelt fremtidigt it-værktøj inden for politiet, hvor der også fokuseres på risikofaktorer. Yderligere kan specialets praksisser anvendes i alle danske politikredse, der i 2018 skulle implementere Socialsøg, herunder særligt hvis politikredsen mangler og ønsker et større udbytte af Socialsøg.

Litteraturliste

- Andersen, L.B., Hansen, K.M. & Klemmesen, R. (2012). *Metoder i statskundskab*. København: Hans Reitzels Forlag.
- Becker, H. S. (1963). *Outsiders – Studies in the Sociology of Deviance*. New York: The Free Press.
- Balvig, F. (2005). When Law and Order Returned to Denmark. *Journal of Scandinavian Studies in Criminology and Crime Prevention*, 5(2), s.167-187.
- Borch, C. (2002). Kriminalitet og kriminelle – brudstykker af en genealogi. *Dansk Sociologi*, 1(02), s. 57-72.
- Bryman, A. (2012). *Social Research Methodes*. Oxford: Oxford University Press.
- Brinkmann, S., & Tanggaard, L. (2010). *Kvalitative Metoder. En grundbog*. København: Hans Reitzels Forlag.
- Chrisoffersen, M. (2003). *Risikofaktorer i barndommen og social arv*. København: SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd.
- Christoffersen, M.N., Olsen, P.S., Vammen, K.S., Nielsen, S.S., Lausten, M. & Brauner, J. (2011). *Tidlig identifikation af kriminalitetstruede børn og unge - Risiko- og beskyttelsesfaktorer*. København: SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd.
- Clarke, R. V. (1980). Situationel Crime Prevention: Theory and Practice. I F.T. Cullen, R. Agnew, & P. Wilcox (red.), *Criminological Theory: Past to present* (s. 480-488). New York: Oxford University Press.
- Cohen, S. (1985). *Den sociale kontrolls nye former: Kriminalitet, straf og klassifikation* (oversat, 1994). København: Hans Reitzels Forlag.
- Danmarks Statistik. Statistikbanken - *Underretninger vedr. børn efter tid*. Tilgået d. 6 april på: <http://www.statistikbanken.dk/statbank5a/default.asp?w=1440>
- Det Kriminalpræventive Råd (2015). *Angreb og overgreb i cyberspace – hvordan forebygger v det?*. Glostrup: Det Kriminlpræventive Råd.
- Feeley, M., & Simon, J. (1992). The New Penology: Notes on the Emerging Strategy of Corrections and Its Implications. *Criminology*, 30(4), s. 449-474.
- Feeley, M., & Simon, J. (1994). Actuarial Justice: the Emerging New Criminal Law. I D. Nelkon *The Futures of Criminology*. London: Sage Publications, s. 173-201.
- Farrington, D.P. & Welsh, B. (2007). *Saving Children from a Life of Crime: Early Risk Factors and Effective Interventions*. New York: Oxford University Press.
- Garland, D. (1996). *The Limits of the Sovereign State - Strategies of Crime Control in Contemporary Society*. The British Journal of Criminology, 36 (4): s. 445-47.

- Garland, D. (2001). *The Culture of Control - Crime and Social Order in Contemporary Society*. Oxford: Oxford University Press.
- Greve, V. (1972). *Kriminalitet som normalitet: En studie i den ikke-registrerede kriminalitet Danmark*. København: Juristforbundets Forlag.
- Harboe, T. (2006). Kvalitative og kvantitative metoder. I T. Harboe *Indføring i samfundsvidenskabelig metode* (s. 31-39). Frederiksberg: Forlaget Samfundslitteratur.
- Jacobsen, M. H. (2012). Adaptiv teori - den tredje vej til viden: En stående invitation til syntesesociologi. I R. Antoft, M. H. Jacobsen, A. Jørgensen & S. Kristiansen (red.), *Håndværk og horisonter. Tradition og nytænkning i kvalitativ metode* (s. 249-291). Odense: Syddansk Universitetsforlag.
- Jacobsen, R. H. (2013). *Samfundsøkonomisk cost-benefit-analyse af kriminalpræventive indsatser*. København: Center for Economic & Business Research.
- Kvello, Ø. (2013). *Børn i risiko*. Frederiksberg: Samfundslitteratur.
- Kvale, S., & Brinkmann, S. (2015). *Interview - Det kvalitative forskningsinterview som håndværk*. (3. udg.). København: Hans Reitzels forlag.
- Kristiansen, S., & Krogstrup, H. K. (2015). *Deltagende observation*. København: Hans Reitzels Forlag.
- Lyk-Jensen, S. V., Bøg, M., & Lindberg, M. R. (2017). *Børn, der oplever vold i familien. Omfang og konsekvenser*. København: SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd.
- Laub, J.H. & Sampson, R.J. (1988). *Unraveling Families and Delinquency: A Reanalysis of the Glueck's Data*. *Criminology*, 26 (3): s. 355- 380.
- Loseke, D. R. (2003). *Thinking about Social Problems – An Introduction to Constructionist Perspectives*. New Jersey: Transaction Publishers.
- Mannov, J. (2013). Psykologiske og biologiske teorier om kriminalitet. I M. H. Jacobsen & A. Sørensen (Red.), *Kriminologi – en introduktion*, s. 149-166. København: Hans Reitzels Forlag.
- Pratt, J. (2007). Scandinavian Exceptionalism in an Era of Penal Excess. Part I: The Nature and Roots of Scandinavian Exceptionalism. *British Journal of Criminology*, 48(2), s. 119-137.
- Politi.dk (2019a). *Fakta – Find information om Midt- og Vestjyllands Politi*. Glostrup: Rigspolitiet. Tilgået d. 4 juni på:
<https://politi.dk/midt-og-vestjyllands-politi/om-midt-og-vestjyllands-politi/fakta>

- Politi.dk (2019b). *Fakta - Hvilke kommuner dækker Nordjyllands Politi? Hvor mange stationer har vi? Det kan du se her*. Glostrup: Rigspolitiet. Tilgået d. 4 juni på: <https://politi.dk/nordjyllands-politi/om-nordjyllands-politi/fakta>
- Rambøll (2016). *Puljen til fremme af samarbejde mellem kommuner og frivillige organisationer – viden om risiko- og beskyttelsesfaktorer for børn og unge i udsatte familier*. København.
- Rigspolitiet (2018a). *Information til kredsraad og lokalråd*. København V: National Forebyggelsescenter – NFC.
- Rigspolitiet (2018b). *Vejledning om politiets anvendelse af Socialsøg*. København V: National Forebyggelsescenter – NFC. (Internt dokument).
- Servicebogen, kap. 27. (2018). LBK nr. 102 af 29. Januar 2018. Offentliggørelsesdato: 30.08.2018. Børne- og Socialministeriet. Tilgået d. 22 april på: <https://www.retsinformation.dk/forms>
- Trygfonden & Børns Vilkår (2016/2017). *Svigt af børn i Danmark - status 2016/2017*. Tilgået d. 19 februar på: <https://bornsvilkar.dk/wp-content/uploads/2018/05/Svigt-af-børn-Danmark-2017.pdf>
- Trygfonden & Børns Vilkår (2018). *Svigt af børn i Danmark – 2018*. Tilgået d. 19 februar på: <https://bornsvilkar.dk/wp-content/uploads/2018/05/Svigt-af-børn-i-Danmark-2018.pdf>
- Werner, E.E. & Smith, R.S. (1992). *Overcoming the Odds: High Risk Children from Birth to Adulthood*. Ithaca, New York: Cornell University Press.
- Yin, R. K. (2016). *Qualitative Research from Start to Finish*. New York: The Guilford Press.
- Zedner, L. (2007). Pre-crime and post-criminology?. *Theoretical Criminology*, 11(2), s. 261-281.

Bilag 1. Interviewguide: Socialsøgs-medarbejdere hos Politiet

Emne	Interview-spørgsmål
Indledning	Som nævnt tidligere er jeg en kriminologistuderende, der skriver mit speciale omkring Socialsøg. Jeg er særligt interesseret i jeres forståelse af det, herunder hvad Socialsøg er, hvordan det anvendes samt dets fordele og ulemper for at finde ud af, i hvilket omfang værktøjet kan være med til at løse praktiske og teoretiske problemstillinger. Inden vi går i gang med interviewet er det vigtigt at påpege, at helhedsindtrykket for mig er vigtigst, så du er altid velkommen til at spørge om uddybninger, fortælle mig hvis jeg skal slukke optageren eksempelvis i forbindelse med særlige følsomme emner, eller du ønsker at afbryde interviewet.
Baggrund	- Vil du starte med at fortælle, hvilken stilling du besidder i politiet? Bruger du Socialsøg i dit arbejde, hvis ja hvordan?
Socialsøg	- Kan du prøve at forklare mig, hvordan du forstår Socialsøg? - Hvordan fungerer jeres daglige arbejde med Socialsøg? Hvordan arbejder I med det? - Hvilke informationer står i systemet (anmeldelsesparametre)? Hvem udvælger dem? Hvorfor dem? - Kan du nævne et konkret eksempel fra Socialsøg? - Hvordan adskiller Socialsøgsunderretninger fra de tidligere underretninger til kommunerne? - Hvilke metoder havde I inden Socialsøg til at identificere børn og unge i mistrivsel? Er det noget nyt at man bruger data på denne måde, hvor man ser på risikoadfærd – altså forsøger at gribe ind før skaden er sket?
Det kommunale blik	<i>De næste spørgsmål vil vende fokuset lidt væk fra jeres brug af Socialsøg og fokusere på den kommunale vinkel.</i> - Kan du forsøge at forklare mig lidt om jeres samarbejde generelt mellem kommunen og jer? Samarbejder I meget – og i andre ting? - Hvordan oplever du, at kommunerne tager imod jeres underretninger fra Socialsøg? - Ved du, hvor ofte jeres underretning fører til en konkret handling fra kommunerne? - Hvornår og hvor ofte underretter I kommunen? Hvor alvorlig skal sagen være for at I underretter? Er der en grænse?
Generelt	- Hvilke risikofaktorer ser du oftest i dit arbejde med Socialsøg?

	- Hvilken lovgivning henholder I jer til? Er I underlagt særlige vilkår som former jeres arbejde i praksis? - Socialsøg er et værktøj til at identificere mistrivsel hos børn og unge – hvordan vil du definere mistrivsel? - Har du haft oplevelser med en reaktion fra en borger ud fra en Socialsøgsunderretning?
Afslutning	- Til slut vil jeg spørge, hvilke fordele og ulemper du ser ved Socialsøg? Har værktøjet nogle mangler ifølge dig? Hvad kunne du tænke dig, at det kunne mere? - Jeg har ikke flere spørgsmål. Er der andet, du har lyst til at sige eller spørge om, før vi afslutter interviewet? Noget du tænker, der kan være relevant for min undersøgelse? Tak for din tid og deltagelse. Må jeg give dig et kald eller sende en mail, hvis jeg får brug for yderligere svar i processen.

Bilag 1. Interviewguide: Socialsøgs-ansvarlig hos Politiet

Emne	Interview-spørgsmål
Indledning	Som nævnt tidligere er jeg en kriminologistuderende, der skriver mit speciale omkring Socialsøg. Jeg er særligt interesseret i jeres forståelse af det, herunder hvad Socialsøg er, hvordan det anvendes samt dets fordele og ulemper for at finde ud af, i hvilket omfang værktøjet kan være med til at løse praktiske og teoretiske problemstillinger. Inden vi går i gang med interviewet er det vigtigt at påpege, at helhedsindtrykket for mig er vigtigst, så du er altid velkommen til at spørge om uddybninger, fortælle mig hvis jeg skal slukke optageren eksempelvis i forbindelse med særlige følsomme emner, eller du ønsker at afbryde interviewet.
Baggrund	- Vil du starte med at fortælle, hvilken stilling du besidder i politiet? Bruger du Socialsøg i dit arbejde, hvis ja hvordan?
Baggrunden for Socialsøg	- Kan du prøve at forklare mig, hvordan du forstår Socialsøg? - Hvorfor blev Socialsøg skabt? Hvilke tanker ligger bag værktøjet? - Hentede I inspiration nogen steder fra? Er der et lignende system i udlandet?
Socialsøg	- Fungerer Socialsøg i dag som det i sin tid var tiltænkt? Hvis ja, hvordan? Hvis nej, hvorfor ikke? - Kan du beskrive, hvordan I arbejder med Socialsøg? - Hvilke informationer står i systemet (anmeldelsesparametre)? Hvem udvælger dem? - Kan du nævne et konkret eksempel fra Socialsøg? - Hvordan adskiller Socialsøgs-underretninger fra de tidligere underretninger til kommunerne? - Hvilke metoder havde I inden Socialsøg til at identificere børn og unge i mistriksel? Er det noget nyt at man bruger data på denne måde, hvor man ser på risikoadfærd – altså forsøger at gribe ind før skaden er sket?
Det kommunale blik	<i>Jeg finder ud af gennem interviewet om disse spørgsmål er relevante at stille Knud Rasmussen.</i> - Kan du forsøge at forklare mig lidt om jeres samarbejde generelt mellem kommunen og jer? Samarbejder I meget – og i andre ting? - Ved du, hvor ofte jeres underretning fører til en konkret handling fra kommunerne? - Hvornår og hvor ofte underretter I kommunen? Hvor alvorlig skal sagen være for at I underretter? Er der en grænse?

Generelt	- Hvilken lovgivning henholder I jer til? Er I underlagt særlige vilkår som former jeres arbejde i praksis? - Socialsøg er et værktøj til at identificere mistrivsel hos børn og unge – hvordan vil du definere mistrivsel? - Har du nogen ide om, hvordan borgeren reagerer på Socialsøgs-underretningerne?
Afslutning	- Til slut vil jeg spørge, hvilke fordele og ulemper du ser ved Socialsøg? Har værktøjet nogle mangler ifølge dig? Hvad kunne du tænke dig, at det kunne mere? - Jeg har ikke flere spørgsmål. Er der andet, du har lyst til at sige eller spørge om, før vi afslutter interviewet? Noget du tænker, der kan være relevant for min undersøgelse? Tak for din tid og deltagelse. Må jeg give dig et kald eller sende en mail, hvis jeg får brug for yderligere svar i processen.

Bilag 1. Interviewguide: Kommunerne

Indledning	Som nævnt tidligere er jeg en kriminologistuderende, der skriver mit speciale omkring Socialsøg. Jeg er særligt interesseret i jeres forståelse af det, herunder hvad Socialsøg er, hvordan det anvendes samt dets fordele og ulemper for at finde ud af, i hvilket omfang værktøjet kan være med til at løse praktiske og teoretiske problemstillinger. Inden vi går i gang med interviewet er det vigtigt at påpege, at helhedsindtrykket for mig er vigtigst, så du er altid velkommen til at spørge om uddybninger, fortælle mig hvis jeg skal slukke optageren eksempelvis i forbindelse med særlige følsomme emner, eller du ønsker at afbryde interviewet.
Baggrund	- Vil du starte med at fortælle, hvilken stilling du besidder i kommunen? Bruger du Socialsøg i dit arbejde, hvis ja hvordan?
Socialsøg	- Kan du prøve at forklare mig, hvordan du forstår Socialsøg? - Hvordan fungerer jeres daglige arbejde med Socialsøg? Hvordan håndterer I underretningen? - Hvilke sanktioner igangsætter I oftest ud fra Socialsøgs-underretningerne? - Kan du prøve at fortælle mig, hvor stor bekymringsgrad sagerne fra Socialsøg har? - Hvilken betydning har Socialsøgs-underretningerne for jeres arbejde? Hvor ressourcekrævende vurderer du, at de er? - Hvordan reagerer den pågældende familie på en underretning fra Socialsøg? - Hvor ofte oplever I, at underretningen fra Socialsøg ikke har noget på sig? - Har du et bud på, hvor mange underretninger jeres kommune ca. modtager om året via Socialsøg?
Politiets blik	- Hvordan identificerede I mistrivsel hos børn før i samarbejde med politiet? - Hvordan oplever du jeres samarbejde med politiet? Både i forhold til Socialsøg men også generelt? Hvad samarbejder I ellers om?
Generelt	- Hvilken lovgivning henholder I jer til? Er I underlagt særlige vilkår som former jeres arbejde i praksis? - Socialsøg er et værktøj til at identificere mistrivsel hos børn og unge – hvordan vil du definere mistrivsel? - Indenfor politiet er det forholdsvis nyt, at man har et værktøj som Socialsøg, der kigger på forældres

	risikofaktorer frem for barnets risikofaktorer med henblik på at stoppe mistrivsel i hjemmet, er det ligeledes nyt for jer? Har I andre forebyggende indsatser som fungerer på samme måde? Føler I, at I griber ind før barnet mistrives med Socialsøgs-undersøgelserne?
Afslutning	- Til slut vil jeg spørge, hvilke fordele og ulemper du ser ved Socialsøg? Har værktøjet nogle mangler ifølge dig? Hvad kunne du tænke dig, at det kunne mere? - Jeg har ikke flere spørgsmål. Er der andet, du har lyst til at sige eller spørge om, før vi afslutter interviewet? Noget du tænker, der kan være relevant for min undersøgelse? - Tak for din tid og deltagelse. <i>Må jeg give dig et kald eller sende en mail, hvis jeg får brug for yderligere svar i processen?</i>

Bilag 2. Samtykkeerklæring til brug af audiooptagelser, Politiet

I forbindelse med studerende Line Terps speciale på 10. semester omhandlende It-værktøjet Socialsøg, giver jeg hermed min tilladelse, til at sessioner må bruges som en del af den studerendes uddannelse ud fra følgende aftaler og specificeringer:

Jeg giver min tilladelse til,

JA

NEJ

- at sessionerne må audiooptages
- at udvalgte klip af materialet må forevises projektvejleder og eksamenscensor
- at skriftlig beskrivelse og analyse af materialet må bruges i forbindelse med den studerendes Line Terps speciale

☐☐☐☐☐☐

Forudsætningen for denne samtykkeerklæring er, at alt materiale bliver opbevaret sikkert og fortroligt i henhold til Datatilsynets krav. Materialet bliver opbevaret indtil endt eksamen i Juli, 2019, hvorefter det slettes. Alle der har tilladelse til at se materialet har tavshedspligt. Det er altid muligt at trække denne samtykkeerklæring tilbage, hvorefter audiomaterialet vil blive slettet.

- Ønsker du at blive anonymiseret i specialet?

☐☐

Deltagers navn

Studerendes navn

Dato

Deltagers Underskrift

Spørgsmål angående samtykke er velkomne, og du kan kontakte den studerende på følgende email:

Line_terp@hotmail.dk

Bilag 2. Samtykkeerklæring til brug af audiooptagelser, Kommunerne

I forbindelse med studerende Line Terps speciale på 10. semester omhandlende It-værktøjet Socialsøg, giver jeg hermed min tilladelse, til at sessioner må bruges som en del af den studerendes uddannelse ud fra følgende aftaler og specificeringer:

Jeg giver min tilladelse til,

JA

NEJ

- at sessionerne må audiooptages
- at udvalgte klip af materialet må forevises projektvejleder og eksamenscensor
- at skriftlig beskrivelse og analyse af materialet i anonymiseret form må bruges i forbindelse med den studerendes Line Terps speciale

☐☐☐☐☐☐

Forudsætningen for denne samtykkeerklæring er, at alt materiale bliver opbevaret sikkert og fortroligt i henhold til Datatilsynets krav. Materialet bliver opbevaret indtil endt eksamen i Juli, 2019, hvorefter det slettes. Alle der har tilladelse til at se materialet har tavshedspligt. Det er altid muligt at trække denne samtykkeerklæring tilbage, hvorefter audiomaterialet vil blive slettet.

Deltagers navn

Studerendes navn

Dato

Deltagers Underskrift

Spørgsmål angående samtykke er velkomne, og du kan kontakte den studerende på følgende email:

Line_terp@hotmail.dk